

CCI	2021TC16RFCB014
Názov	Interreg VI-A Maďarsko-Slovensko
Verzia	Návrh verzie 2
Prvý rok	2021
Posledný rok	2027
Oprávnenie od	1. januára 2021
Oprávnenie do	31. decembra 2029
Číslo rozhodnutia Komisie	
Dátum rozhodnutia Komisie	
Číslo rozhodnutia pozmeňujúceho program	
Dátum nadobudnutia účinnosti rozhodnutia pozmeňujúceho program	
Regióny NUTS, na ktoré sa program vzťahuje	HU110 – Budapešť HU120 – Peštianska župa HU212 – Komárňansko-ostrihomská župa HU221 – Rábsko-mošonsko-šopronská župa HU311 – Boršodsko-abovsko-zemplínska župa HU312 – Hevešská župa HU313 – Novohradská župa HU323 – Sabolčsko-satmársko-berežská župa SK010 – Bratislavský kraj SK021 – Trnavský kraj SK023 – Nitriansky kraj SK032 – Banskobystrický kraj SK042 – Košický kraj
Zložka	Interreg A

1. Stratégia spoločného programu: hlavné rozvojové výzvy a politické reakcie

1.1. Programová oblasť

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. a), článok 17 ods. 9 písm. a)

Spoločný pohraničný úsek je druhý najdlhší v EÚ, celkový programový región pokrýva 61 496 km² (veľkosť podobná Lotyšsku) s 8,85 milióna obyvateľov (veľkosť podobná Rakúsku). To znamená, že cieľová oblasť je dostatočne veľká na to, aby mala pozoruhodnú heterogenitu a rozdiely. Pohraničný región zahŕňa až 13 odlišných územných jednotiek pozdĺž vnútornej hranice v dĺžke viac ako 650 km.

Programový región na slovenskej strane pokrýva nasledujúcich 5 regiónov NUTS3 (tzv. „kraje“), v ktorých žije spolu 3,34 milióna ľudí:

- SK010 – Bratislavský kraj
- SK021 – Trnavský kraj
- SK023 – Nitriansky kraj
- SK032 – Banskobystrický kraj
- SK042 – Košický kraj

Programový región na maďarskej strane zahŕňa nasledujúcich 8 regiónov NUTS3 (tzv. „župy“ a hlavné mesto Budapešť) v Maďarsku:

- HU101 – Budapešť¹
- HU102 – Peštianska župa
- HU212 – Komárňansko-ostrihomská župa
- HU221 – Rábsko-mošonsko-šopronská župa
- HU311 – Boršodsko-abovsko-zemplínska župa
- HU312 – Hevešská župa
- HU313 – Novohradská župa
- HU323 – Sabolčsko-satmársko-berežská župa

1.2. Stratégia spoločného programu: Zhrnutie hlavných spoločných výziev, pričom sa zohľadnia hospodárske, sociálne a územné rozdiely a nerovnosti, spoločné investičné potreby a komplementárnosť a synergické účinky s ďalšími programami financovania a nástrojmi financovania, poznatky získané z predošlých skúseností a makroregionálne stratégie a stratégie pre morské oblasti, ak sa na programovú oblasť úplne alebo čiastočne vzťahuje jedna alebo viaceré stratégie.

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. b), článok 17 ods. 9 písm. b)

1.2.1. Územné výzvy

Environmentálne podmienky

Veľká časť pohraničného územia patrí do panónskeho biogeografického a ekologického regiónu. Dôsledky zmeny klímy v regióne spôsobia nárast horúcich teplotných extrémov, pokles letných zrážok, zvýšenie teploty vody, zvýšenie rizika lesných požiarov a zníženie hospodárskej hodnoty lesov. Toto dáva dôležitosť iniciatívam zameraným na zelenú infraštruktúru a na ochranu prírodného dedičstva a zdrojov.

¹ Územné celky nemajú priame fyzické spojenie so štátnou hranicou. Ich záujmy sú založené na územnej blízkosti a pocitovaných efektoch hranice.

Jedným z hlavných prvkov súdržnosti pohraničného regiónu je jeho krajinná štruktúra, ktorá nesleduje administratívne hranice, hoci niekedy môžu byť hranice medzi dotknutými krajinami definované prírodnými črtami. Programová oblasť zahŕňa 5 prírodných geografických makro regiónov panónsko-karpatského regiónu, z ktorých sa cez štátnu hranicu tiahnu Malá dunajská kotlina (Kisalföld), Veľká dunajská kotlina (Nagyalföld) a Severozápadné Karpaty.

Protipovodňová ochrana je jednou z oblastí spolupráce, ktorá má veľký význam, keďže sa očakáva, že veľká časť obyvateľstva bude ovplyvnená riečnymi povodňami. Celá programová oblasť patrí do spádovej oblasti Dunaja. Okrem centrálnych pohraničných oblastí sú takmer všetky hraničiace spádové oblasti a oblasti pri riekach (Nitra, Hron, Ondava, Latorica, Rába, Zagyva, Bodrog, Tisa, alebo horné úseky Dunaja) vysoko alebo extrémne ohrozené povodňami. Pozdĺž týchto riek cezhraničného charakteru by sa zvládanie katastrof malo rozvíjať spoločne, aby sa predišlo vážnym škodám a obetiam.

Okrem kontroly kvantity zásob vody je kvalita vody ďalším hlavným problémom medzi krajinami, keďže znečistenie tiež nepozná hranice krajín. Dobrý stav mnohých cezhraničných riek (Dunaj, Ipeľ, Slaná, Hornád, Bodrog, Tisa) by sa mal udržiavať prostredníctvom monitorovania a prevencie.

Hľadisko znižovania znečistenia vody a ochrana kvality vody v zdrojoch pitnej vody a v ich prostrediach, ktoré majú často aj priamy kontakt s útvarmi povrchových vôd, je ďalšou oblasťou potenciálneho spoločného postupu vzhľadom na ich cezhraničný charakter. Medzi tieto zdroje patrí predovšetkým Malá dunajská kotlina (Kisalföld) a Aggtelecký kras a Slovenský kras. Krasová voda je obzvlášť citlivá na znečistenie; preto je jej ochrana dôležitá predovšetkým z dôvodu dlhodobého zásobovania vodou. Koordinovaná ochrana kvality vôd je preto nevyhnutná pre zachovanie čistoty vodných zdrojov s cezhraničným významom.

Cezhraničná spolupráca sa rozširuje na všetky oblasti vodného hospodárstva (ochrana, predpisy, rozvoj, spoločné projekty EÚ, údržba zariadení, zber a výmena hydrografických údajov, prognózy, spoločné revízie atď.) okrem iného vďaka Maďarsko-slovenskému výboru pre hraničné vody a jeho podvýborom (napr. na Dunaji, Tise, Ipeľi) a pracovným skupinám (napr. kvalita vody), ako aj Spoločnému maďarsko-slovenskému výboru pre spoluprácu v oblasti životného prostredia a prírody. K prekážkam environmentálnej spolupráce v oblasti environmentálnych problémov súvisiacich s vodou, ktoré treba prekonať, patria najmä rozdiely v existujúcich štruktúrach systémov zvládania katastrof a núdzových situácií.

Pre pohraničnú oblasť je kľúčové identifikovať projekty strategického charakteru s opatreniami v oblasti kvality vôd a environmentálnych rizík. Pri pohľade na výsledky nedávnych a budúcich bilaterálnych projektov sa však výstupy zameriavajú predovšetkým na vypracovanie štúdií uskutočniteľnosti, návrhov a plánov výstavby. Nedostatočná inštitucionálna kapacita tak bráni prekonávaniu spolupráce založenej na projektoch.

Využitie geotermálnej energie na účely verejného vykurovania a energetického zhodnocovania môže byť opodstatnené v oblastiach s najpriaznivejšími podmienkami tiahnucich sa od juhovýchodnej časti Peštianskej župy, rozširujúcimi sa severovýchodným smerom cez Hevešskú župu a Boršodsko-abovsko-zemplínsku župu až po východnú časť Košického kraja, vrátane regiónu Budapešti a Banskobystrického kraja. Keďže geotermálne podmienky sú v pohraničnej oblasti podobné, mohli by sa podporovať výskumné a vývojové činnosti zamerané na rozsiahle využívanie geotermálnej energie.

Zatiaľ čo v EÚ sa podiel obnoviteľných zdrojov energie citlivých ku klíme zvyšuje, týmto dvom krajinám sa stále nedarí prejsť na nízkouhlíkový energetický systém. Maďarsko a Slovensko produkujú menej komunálneho odpadu ako je priemer EÚ, ale podiel recyklácie je stále nízky.

V programovej oblasti sa nachádza až desať národných parkov, z ktorých vysoký podiel tvoria cezhraničné biotopy, chránené ekologické koridory. Jaskyne Aggteleku a Slovenského krasu sú od roku 1995 zaradené medzi spoločné lokality svetového dedičstva oboch krajín. Okrem zón ochrany krajiny, oblastí Natura 2000 a Ramsari, sa v pohraničnom regióne nachádza množstvo menších chránených lokalít, čo zdôrazňuje význam spoločných opatrení vo vzťahu k inváznym nepôvodným druhom, ako aj ohrozeným populáciám.

1.2.2. Funkčné siete sídel

Pohraničná oblasť je bohatá na existujúce a vznikajúce väzby cezhraničnej spolupráce medzi obcami. Existuje mnoho (potenciálnych) funkčných sídelných prepojení, ktoré sú preseknuté hranicou. V mnohých prípadoch sa rozsiahle časti mestského zázemia nachádzajú na druhej strane hranice. Cezhraničné aglomerácie a metropolitné zázemia (Bratislava, Budapešť, Košíc), partnerské mestá (Komárom-Komárno, Esztergom-Štúrovo) a ďalšie mestské štruktúry vytvorili výzvy zahŕňajúce opatrenia na posilnenie mestských vzťahov. Teoreticky by početné menšie i väčšie mestá od Bratislavy a Mosonmagyaróváru cez Šahy a Balassagyarmat až po Sátorajauhely a Kráľovský Chlmec mohli rozšíriť svoju zónu vplyvu a sieťové prepojenia na druhú stranu. Spoločné a doplnkové mestské funkcie prítomné pozdĺž hranice poskytujú príležitosť pre cezhraničnú organizáciu rôznych verejných služieb.

Ak vezmeme do úvahy potenciálne oblasti spolupráce medzi vyššie uvedenými mestskými funkčnými centrami, okrem rozvoja služieb v oblasti zdravotnej starostlivosti, vzdelávania alebo iných relevantných ponúk by sa mali spomenúť oblasti integrovaného cezhraničného plánovania, dopravy (výstavba cezhraničnej infraštruktúry, zlepšenie služieb verejnej dopravy a iné environmentálne vhodné a inteligentné riešenia), dvojazyčnosť (služieb), funkcie nárazníkovej zóny (rekreačné a športové zariadenia, miestne produkty a špeciálne služby).

Napriek tomu, že sú prítomné spoločné a doplnkové funkcie, v praxi stále chýba funkčná mestská integrácia v rámci programovej oblasti. Stále nízka úroveň inštitucionalizácie bráni efektívnej spolupráci pri funkčnom rozvoji a koordinácii verejných služieb v cezhraničnom kontexte. Iniciatívy na posilnenie súdržnosti v mestskej sieti sú zriedkavé (napr. EZÚS Pons Danubii, EZÚS Ister-Granum, twinningové dohody). Cezhraničné funkčné oblasti maďarsko-slovenského pohraničia sú nasledovné:

1) Cezhraničná metropolitná aglomerácia Bratislavy

Toto najzápadnejšie pohraničné pásmo je výrazne ovplyvnené suburbanizáciou hlavného mesta SR. Metropola Slovenska je urbanistickým centrom celej oblasti, jej gravitačná zóna sa rozvíja a vytvára čoraz rozsiahlejšie územie, čím ďalej tým viac prekračuje hranicu mesta aj štátu. Od začiatku 21. storočia sa spádová oblasť Bratislavy ňahuje smerom k Mosonmagyaróváru a Győru a začleňuje niekoľko malých maďarských dedín do predmestia hlavného mesta Slovenska.

2) Spoločná podunajská pohraničná oblasť

Od západu na východ je prvou spoločnou funkčnou zónou podunajská oblasť patriaca do krajiny Malej dunajskej nížiny/Kisalföld. Pre región je charakteristická podunajská rovina sprevádzaná malými kopcami. V regióne sa nachádza najväčší vnútrozemský ostrov Európy, ktorý tvoria Szigetköz a Žitný ostrov, ktoré zahŕňajú najvýznamnejšiu zásobáreň podzemných vôd v strednej Európe. Veľké časti tohto pohraničného územia majú štatút ochrany prírody. Prvú úroveň funkčnej spolupráce určujú tieto krajinné charakteristiky: rovinatý charakter, pásma ochrany prírody, potreba stráženia vodných rezerv, logistika a potenciál rozvoja zeleného cestovného ruchu.

3) Funkčne nedostatočná kopcovitá oblasť na východe

Druhý najväčší hraničný úsek zahŕňa údolie rieky Ipoly/Ipel' a pahorkatinu Nógrád/Novohrad a Gömör/Gemer. Toto územie predstavujúce takmer polovicu celkovej slovensko-maďarskej hranice je charakteristické veľkými vidieckymi subregiónmi s malými mestskými centrami s veľmi nízkou hustotou mestských funkcií. Zatiaľ čo krajina definuje spoločné regióny identity (ako údolie Ipoly/Ipel', región Gömör/Gemer, cezhraničný etnologický región Palócföld/Územie palócov, cezhraničné prírodné regióny geoparku Novohrad-Nógrád a Kras), chýbajú silnejšie mestské póly poskytujúce služby naprieč a priťahujúce ľudí a kapitál z druhej strany hranice.

4) Cezhraničná aglomerácia Košíc

Najvýchodnejší úsek spoločného pohraničia čiastočne patrí do cezhraničnej aglomerácie Košíc. Funkčné územie vplyvu druhého najväčšieho slovenského mesta je v rôznych subregiónoch rozdielne. Atraktivita Košíc je najsilnejšia v ich bezprostrednom susedstve, od Moldavy nad Bodvou, cez región Cserehát a údolie Hernádu/Hornádu až po Zemplén/Zemplínske vrchy. Mesto má slabší vplyv na Boršodskú župu (predpokladá sa, že táto situácia sa zmení po otvorení diaľnice M30 medzi Miškolcom a štátnou hranicou) a Bodrogköz/Medzibodrožie.

5) Trojstranná pohraničná oblasť Slovensko-Maďarsko-Ukrajina

Najvýchodnejší úsek spoločného pohraničia sa tiahne od Sátoraljaújhely po trojstranný hraničný bod. Na túto oblasť má účinok viacero rôznych vplyvov. Na jednej strane sa od prechodu na euro otvorili nové hraničné priechody medzi obcami Sátoraljaújhely a Slovenské Nové Mesto (2011), Karos a Streda nad Bodrogom (2007), Zemplénagárd a Veľké Trakany (2013), Lácacséke a Pribeník (2011), ktoré uľahčujú cezhraničný tok pozdĺž maďarsko-slovenského hraničného úseku (najvýchodnejšie priechody slúžia najmä pre dopravné potreby Sabolčsko-satmársko-berežskej župy). Na druhej strane v hraničnom úseku dosť chýbajú veľké mestské póly oživujúce cezhraničné toky. Zároveň menšie mestá ako Sátoraljaújhely a Sárospatak, Kráľovský Chlmec a Kiskvárda, ako aj Nyíregyháza majú tiež vplyv na funkčnú integráciu tohto pohraničného úseku.

1.2.3. Dopravné spojenia

Aj keď sa počet hraničných priechodov vrátane trajektov od roku 2011 zvýšil z 29 na 35, čím sa priemerná vzdialenosť medzi priechodmi pre cestujúcich znížila z 22,6 na 18,7 km, stále existujú rozsiahle pohraničné oblasti (najmä pozdĺž Dunaja) s obmedzenou priepustnosťou. Okrem toho existuje len málo priechodov s limitom pre náklad vyšším ako 3,5 t, čo núti nákladnú dopravu k obchádzkam, čo oslabuje hospodársku súdržnosť.

Napriek tomu, že niektoré cestné úseky (M15-D2, M30-R4) a mosty (Komárom-Komárno, Őrhalom-Vrbovka, Drégelypalánk-Ipeľské Predmostie, Ipolydamásd-Chľaba; ako aj cyklomost medzi Dunakiliti a Dobrohošťou) a nové trajektové spojenie medzi Neszmély a Radvány nad Dunajom sú vo výstavbe, závažné úzke miesta a chýbajúce spojenia stále oslabujú územnú súdržnosť pohraničia. Tieto úzke miesta sú identifikovateľné napr. na úrovni celoštátnych a miestnych komunikácií pripojených k novým hraničným priechodom.

Cezhraničná verejná doprava je obmedzená na hraničiace sídla Bratislava-Rajka (autobusová linka č. 801), Veľký Meder-Győr (autobusová linka č. 201802), Komárom-Komárno (autobusová linka 228), a Ostrihom-Štúrovo (autobusová linka č. 223). Jedinou výnimkou je nový autobusový spoj z Budapešti cez Rétság do Šiah zriadený v septembri 2019 (linka č. 230). Napriek 9 železničným priechodom je osobná doprava udržiavaná len na priechodoch Rajka-Bratislava/Rusovce, Szob-Chľaba a Hidasnémeti-Čaňa, ktoré prepájajú zastávky Budapešť, Vác, Nagymaros-Visegrád, Szob, Štúrovo, Nové Zámky, Bratislava, Kúty, ďalej Hatvan, Füzesabony, Miskolc, Szikszó, Forró-Encs, Hidasnémeti a Košice.

1.2.4. Hospodárske výzvy

Všeobecná hospodárska výkonnosť

Pohraničná oblasť sa vyznačuje výraznými regionálnymi rozdielmi. Pretrvalo klasické rozdelenie východ-západ v tom zmysle, že najrozvinutejšiu časť pohraničnej ekonomiky tvoria západné regióny Trnavský kraj a Rábsko-mošonsko-šopronská župa spoločne s vynikajúcou výkonnosťou metropolitných oblastí. Tieto regióny s výhodnou polohou pre západoeurópske trhy s vynikajúcou dostupnosťou a rozvinutou obchodnou infraštruktúrou, dobre fungujúcou výrobou, ako aj vynikajúcimi odvetvami založenými na znalostiach a technológiách, prekonávajú zvyšok programovej oblasti. Okrem toho, s výnimkou Košického kraja sa všetky regióny s relatívne dobrou výkonnosťou nachádzajú západne od Budapešti. Na druhej strane, pohraničné hospodárstvo zahŕňa zaostávajúce regióny, ktoré majú problém efektívne dobiehať

rozdiely. Medzi najrozsiahlšie oblasti s nízkou hospodárskou výkonnosťou patria mnohé okresy Novohradskej župy, Sabolčsko-satmársko-berežskej župy, Boršodsko-abovsko-zemplínskej župy a Banskobystrického kraja, avšak niektoré najmenej rozvinuté mikroregióny niekedy situované hneď vedľa motorov ekonomiky (ako mestá Košice, Eger či Hatvan) nájdeme aj v Hevešskej župe a Košickom kraji. Tieto oblasti často trpia periférnou polohou, slabým podnikateľským sektorom a podnikateľskými väzbami na širší región, monofunkčnou hospodárskou štruktúrou a nedostatočnou podnikateľskou infraštruktúrou. Pre niektoré oblasti je typický skôr rozpadnutý ťažký priemysel s hrdzavými pásmi, najväčší takýto cezhraničný hrdzavý pás sa tiahne od Salgótarjánu a Lučenca na západ od Košíc.

S prihliadnutím na európske ekonomické procesy možno konštatovať, že slovensko-maďarský pohraničný región bol súčasťou dobre fungujúcej „veľmoci“ ekonomiky EÚ s nadpriemernou mierou rastu a potenciálom. Na európskej úrovni majú najzápadnejšie dynamické regióny spolu s hlavnými mestami výrazne priaznivejšiu pozíciu, čiastočne vďaka svojej blízkosti k najrozvinutejším európskym ekonomickým centráram a osám, v porovnaní s východnými regiónmi, ktoré susedia so slabými výkonnými, často nedostatočne rozvinutými perifériami.

Hospodárska štruktúra

Hospodárska štruktúra má rôzne prvky spoločných a doplnkových vlastností ako základ pre cezhraničné hospodárske vzťahy. Z hľadiska počtu podnikov, okrem 9 jednotiek LAU1, poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov predstavuje najväčší počet firiem v každom maďarskom okrese vo východnej časti maďarskej programovej oblasti. Poľnohospodárstvo je zároveň najdominantnejšou činnosťou iba v dvoch okresoch na slovenskej strane. Okrem Budapešti, Bratislavského kraja a Peštianskej župy, poľnohospodárstvo hrá dôležitejšiu úlohu v pohraničnom hospodárstve v porovnaní s programovou oblasťou ako celkom. Všetky dotknuté regióny okrem vyššie uvedených majú viac poľnohospodársky charakter ako zvyšok krajiny, v ktorej sa nachádzajú. Župy a kraje s najvýraznejším podielom poľnohospodárskej výroby sú Hevešská župa, Nitriansky kraj, Banskobystrický kraj a Sabolčsko-satmársko-berežská župa.

V rámci programovej oblasti existujú značné priestorové rozdiely v súvislosti s hustotou podnikov. Podnikateľský život sa výrazne sústreďuje na regióny hlavných miest: Bratislava a okolitý kraj spolu vykazujú o niečo viac ako jednu tretinu všetkých slovenských podnikov pôsobiach v pohraničnom regióne, zatiaľ čo v Budapešti a Peštianskej župe možno nájsť 61,7 % spoločností. Rozsiahle oblasti zápasia so slabou hustotou podnikov. Medzi oblasti s nízkou hustotou podnikateľov patrí väčšina Košického kraja a Banskobystrického kraja. Okolo hlavných miest, ako aj pozdĺž dlhých úsekov hlavných dopravných osí, akými sú diaľnica M1 a M3 z Maďarska a diaľnica D1 a rýchlostná cesta R1 zo Slovenska, sa vytvorili aglomerácie veľkých a stredných podnikov. Na východ od trasy Budapešť – Banská Bystrica sú spoločnosti s viac ako 250 zamestnancami menej rozšírené a ich obchodné jednotky sú príliš sústredené na niekoľko lokalít.

Obchodné vzťahy vo veľkej miere závisia od potenciálu zapojiť sa do nadnárodných hodnotových reťazcov. Aglomeračné efekty a dodávateľské siete vytvorené okolo výrobcov pôvodných zariadení zohrávajú významnú úlohu vzhľadom na to, že Slovensko a Maďarsko sa stali súčasťou širšej automobilovej výroby a zóny rastu v strednej Európe, vrátane dodávateľov z Bratislavy a Győru cez Ostrihom, Hatvan a Eger až po Košice a Miškolc. Očakáva sa, že dodávateľské siete a hodnotové reťazce sa budú ďalej rozširovať cez hranice vo vzťahu k výrobe aj agropodnikaniu.

Ak vezmeme do úvahy hrubú pridanú hodnotu, zatiaľ čo niektoré regióny, najmä regióny dvoch hlavných miest, majú silný terciárny a kvartérny sektor (t. j. finančné, poisťovacie, vedecké, technické, administratívne a podporné služby) a sú úspešné v reštrukturalizácii hospodárstva, existujú aj regióny so silnou priemyselnou základňou (Trnavský a Nitriansky kraj, Rábsko-mošonsko-šopronská župa, Komárňansko-ostrihomská župa, Hevešská župa, Boršodsko-abovsko-zemplínska župa) a regióny, ktoré čelia výzve ekonomického posunu (napr. Sabolčsko-satmársko-berežská župa, Banskobystrický kraj). Pomalá ekonomická reštrukturalizácia sa môže prejaviť vzhľadom na deindustrializáciu a rast v terciárnom sektore, najmä v trhovom orientovaných obchodných službách.

Pôvodná podnikateľská generácia starne a nástupníctvo firiem nie je zabezpečené. Okrem toho je podnikateľská aktivita nižšia ako priemer EÚ a na východnej a západnej strane analyzovaného územia sú rozdiely. Je tu nízky záujem stať sa podnikateľom, slabý potenciál rastu, nedostatok kapitálu a nedostatočné finančné prostriedky, slabé manažérske a obchodné zručnosti, nízka miera inovácie a efektivity. Pre malé a stredné podniky sú na rozvoj kapacít pre cezhraničnú spoluprácu a rozvoj podnikania potrebné školenia vrátane e-learningových aktivít, zdieľanie informácií a znalostí, budovanie exportu, predaja a dôvery.

Vzhľadom na podniky je jedným z hlavných problémov, ktorý bráni cezhraničnej spolupráci, nedostatok kvalitných obchodných informácií, ktoré by podporili vytváranie sietí, obchodné vzťahy vrátane investícií, obchodu, marketingu a výroby. V programovej oblasti nie sú takmer žiadne informácie, nehovoriac o presných zdrojoch údajov, o maďarských a slovenských spoločnostiach, najmä MSP.

Celková hodnota zahraničného obchodu medzi oboma krajinami vzrástla od roku 2007 do roku 2017 o 65,2 %. Z pohľadu Maďarska je Slovensko na 5. mieste v rebríčku najväčších exportných trhov a na 4. mieste medzi najväčšími importérmi do Maďarska. Z pohľadu Slovenska je Maďarsko 5. najvýznamnejším odberateľom a 8. najvýznamnejším dodávateľom na trhu zahraničného obchodu. Jedným z hlavných cieľov by malo byť premeniť úspešných domácich dodávateľov na vývozcov, keďže hranica má silnú separačnú úlohu z hľadiska cezhraničných dodávateľských reťazcov.

Hospodárska infraštruktúra

Pohraničný región severne a východne od Budapešti trpí oveľa slabším prepojením s oblasťami hospodárskeho jadra, zlou dostupnosťou u vonkajších periférií a nedostatkom dobre rozvinutej infraštruktúry hraničných priechodov. Vo všeobecnosti, zatiaľ čo integrácia do širšej európskej siete smerom k západnej Európe je vynikajúca, doprava medzi severom a juhom trpí nedostatočnými prepojeniami siete. Najmä v centrálnej časti regiónu chýba silné infraštruktúrne prepojenie najmä zo Šiah do Tornyosnémeti z hľadiska cestnej dopravy. Napriek niektorým rýchlostným komunikáciám (napr. R2 alebo hlavná cesta 21) vybudovaných blízko hranice pozdĺž tohto konkrétneho úseku, žiadna z nich nevytvára súvislé fungujúce prepojenie. Od Szob–Chľaba po Hidasnémeti–Čaňa je medzinárodná doprava z hľadiska železničnej dopravy veľmi obmedzená. Vyššie uvedené stále existujúce úzke miesta a chýbajúce severojužné dopravné prepojenia bránia priepustnosti hraníc a dostupnosti pohraničných regiónov vrátane osobnej aj nákladnej dopravy.

Je potrebný koordinovaný komplexný rozvoj hospodárskej infraštruktúry na podporu synergii prostredníctvom cezhraničných ekonomických väzieb (zóny a osi zahŕňajú najzápadnejšiu časť pohraničného regiónu vymedzenú Bratislavou, Győrom, Komárom, Nitrou a Trnavou; cezhraničná logistická oblasť Ister-Granum okolo Ostrihomu a Štúrova; Hatvan a Lučenec pozdĺž M21 a slovenskej cesty 71; koridor Via Carpatia pozdĺž M30 a R4 medzi Miškolcom a Košicami; prekladiská Čierna nad Tisou a Záhony) prepojením najmä priemyselných parkov a logistických zón. Najmä východné pohraničné oblasti zaostávajú v cezhraničnej hospodárskej integrácii. Tie by si vo všeobecnosti vyžadovali rozsiahle rozvojové programy s prvkami špecifickej infraštruktúry (odstránenie úzkych miest a vytvorenie nových prepojení týkajúcich sa hraničných priechodov, ciest, železníc, obchodnej infraštruktúry atď.), aby sa dosiahla vyššia úroveň prepojenia.

Inovačné zručnosti

Pri zohľadnení výdavkov na výskum a vývoj ako podielu regionálneho HDP pretrvávajú veľké územné rozdiely, Budapešť a Bratislavský kraj sú jediné, ktorých údaje sú nad celoštátnym priemerom Maďarska aj Slovenska. Z hľadiska výdavkov vyčnievajú regióny hlavných miest, pričom väčšina krajov má výrazne nižšie hodnoty. Čo sa týka zmeny vo výskume a vývoji medzi rokmi 2010 a 2016, Budapešť a Bratislavský kraj s už aj tak dobrými výsledkami prekonal zvyšok pohraničného regiónu, čo viedlo k zvýšeniu regionálnych nerovností vo výrobe technológií a znalostnom priemysle. Namiesto rozptyľovania môže koncentrácia vedomostí do niekoľkých centier brániť úspešnému prenosu vedomostí.

Väčšie spoločnosti na oboch stranách začali zavádzať riešenia priemyslu 4.0, ale vzhľadom na ich znalostnú

a kapitálovú náročnosť si to vyžaduje silnejšiu integráciu a spoluprácu súkromných a verejných inštitúcií. Spoločnou výzvou je vývoj, zavádzanie a riadenie inovatívnych technológií, digitalizácia a integrácia hodnotových reťazcov. Slabý rastový potenciál v znalostne a technologicky náročných sektoroch je spojený s potrebou prípravy na zmeny spojené s priemyslom 4.0.

Napriek niektorým praktikám (napr. Územné akčné plány pre zamestnanosť /TAPE/ Via Carpatia a EZÚS Ister-Granum) stále neexistujú dostatočné opatrenia v rámci krátkych dodávateľských reťazcov. Hospodárska, ako aj environmentálna zraniteľnosť vyplývajúca z výziev globalizovaného hospodárstva a zo zmeny klímy si vyžaduje životaschopnejšie a kríze odolné riešenia založené na regionálnom územnom kapitáli.

Výsledkom výskumu, vývoja a inovácií by malo byť čoraz viac sociálnych a hospodárskych výhod, čím sa zvýši hospodárska konkurencieschopnosť a zlepší blahobyt. Je možné preukázať nízku odolnosť priemyslu pohraničných regiónov voči vplyvom zmeny klímy. Pomalý prechod na obehové hospodárstvo možno pozorovať v niekoľkých oblastiach. Odpadové hospodárstvo je kľúčovou oblasťou nedostatočnej výkonnosti pohraničných ekonomík. V oboch krajinách podiely recyklovaného odpadu z obalov a komunálneho odpadu výrazne klesajú pod priemer EÚ.

Efektívnosť zdrojov je nedostatočná a výkon v oblasti ekologických inovácií je slabý. Slovensko sa umiestnilo len na 16. mieste, a Maďarsko na 18. mieste v tabuľke ekologických inovácií v rámci EÚ. Nevyužitý potenciál navyše oslabuje súdržnosť vo vzťahu k mnohým tematickým oblastiam spoločného záujmu, ako je agropriemysel (napr. agrotechnológie, biopotraviny), energetický priemysel (napr. energetická efektívnosť, obnoviteľné zdroje energie) a sociálne inovácie.

Pracovná sila

Na trhu práce je potrebné riešiť nedostatok zručnej a kvalifikovanej pracovnej sily. Rastový potenciál vo vývoji náročnom na ľudskú prácu sa využíva vo veľkej miere, preto je potrebné prejsť k rastu náročnejšiemu na technológie a znalosti.

Zásadný význam majú nekoordinovaný trh práce s ponukami vzdelávania, nesúlad kvalifikácií a potrieb pracovnej sily, voľné pracovné miesta. Je teda zjavný kvalitatívny aj kvantitatívny nedostatok pracovnej sily, čo si vyžaduje inovatívne riešenia. Na regionálnych trhoch práce za hranicami je nedostatok harmonizovanej ponuky a dopytu.

Určujúca časť cezhraničnej pracovnej migrácie pozdĺž slovensko-maďarskej hranice sa sústreďuje skôr na určité (mikro)regióny a bodové sídla. Na centrálnom spoločnom hraničnom úseku z Ostrihomu do Košíc je cezhraničná mobilita pracovnej sily relatívne slabá napriek potenciálu výraznejšej hospodárskej integrácie a integrácie trhu práce. Cezhraničný rozvoj integrácie trhu práce brzdia zložité mäkké a tvrdé prvky vrátane vzdelávania a odbornej prípravy, informácií o trhu práce, podpory investícií, dopravnej infraštruktúry a služieb atď.

1.2.5. Sociálne výzvy

Demografické podmienky

Obe krajiny budú čeliť následkom starnutia alebo dokonca zmenšovania populácie. Starnutie populácie sa zdá byť nezvratné počas celého prognózovaného obdobia a obzvlášť intenzívne bude v období rokov 2020 až 2040.

Index starnutia, čo znamená pomer počtu starších osôb vo všeobecne ekonomicky neaktívnom veku (vo veku 65 a viac rokov) k počtu mladých ľudí (od 0 do 14 rokov), je pod hodnotou 1 iba v Sabolčsko-satmársko-berežskej župe, Bratislavskom a Košickom kraji. Rozsiahle pohraničné oblasti starnúceho obyvateľstva nájdeme v Nitrianskom kraji, Novohradskej župe, Hevešskej župe, Banskobystrickom kraji a Boršodsko-abovsko-zemplínskej župe (napr. pozdĺž rieky Ipel'). Najdlhšie takmer súvislé pásмо sa cez hranicu tiahne od Veľkého Medera po Šalgotarján.

Demografiu programovej oblasti silne charakterizujú nízke kapacity na zadržiavanie obyvateľstva v rozsiahlych pohraničných oblastiach: migrácia obyvateľstva v mladom a aktívnom veku do zahraničia a do západných regiónov a regiónov hlavných miest, čo spôsobuje vyludňovanie a vysoký podiel závislého obyvateľstva vrátane výrazne starnúceho obyvateľstva susediacich slovenských a maďarských komunít.

Indikátory zručností (vzdelanie)

Ukazovatele zručností sa javia ako veľmi relevantné faktory pre budúci rozvoj daného regiónu, keďže vyššia vzdelanostná úroveň zabezpečuje hospodársku aktivitu, ktorá dokáže vytvárať produkty s pridanou hodnotou a tým generovať vyššie zisky. Aj keď to bolo atraktívne pre priame zahraničné investície, nízka vzdelanostná úroveň sa môže javiť ako prekážka z hľadiska vytvárania znalostne náročných pracovných miest s vysokou pridanou hodnotou v regióne.

V súvislosti s regionálnymi rozdielmi v dosiahnutom vzdelaní treba opísať stále silný predel medzi východom a západom: bez ohľadu na hranicu je na západe oveľa menší podiel občanov so základným alebo žiadnym vzdelaním, zatiaľ čo tých, ktorí majú vysokoškolské vzdelanie, je viac než vo východných župách a krajoch.

Podmienky nezamestnanosti

Miera dlhodobej nezamestnanosti a znevýhodnené okresy vykazujú silnú vzájomnú koreláciu, čo znamená, že pre veľké časti pohraničnej oblasti sociálna súdržnosť výrazne závisí od podmienok na trhu práce. Slabá inkluzívnosť regionálnych trhov práce a prístup ku kvalitnému zamestnaniu sa odráža v pretrvávajúcej dlhodobej nezamestnanosti, najmä východne od línie Budapešť–Nitra.

Najmä v rámci východnej časti programovej oblasti existujú veľké rozdiely; v dôsledku nesúlady zručností dlhodobo nezamestnaní nemajú potrebné znalosti a zručnosti na obsadenie inzerovaných pracovných miest. Vysoká miera nezamestnanosti často pretrváva u ľudí s nízkym dosiahnutým vzdelaním.

Podmienky chudoby

Najviac znevýhodnené okresy sa nachádzajú pozdĺž štátnej hranice v oboch krajinách s vysokým podielom obyvateľstva ohrozeného chudobou alebo sociálnym vylúčením. Obraz sa ďalej komplikuje predelom medzi východom a západom; na východnej strane je prítomná skupina sociálnych problémov v súvislosti s nepriaznivým stavom ohľadom zdravia a bývania, neuspokojivým blahobytom detí, nedostatkom verejných služieb a prítomnosťou diskriminácie. Ukazovatele chudoby sú do značnej miery tvorené viacerými faktormi, akými sú napríklad obmedzené množstvo priamych zahraničných investícií, nízka úroveň vzdelania, emigrácia mladých a kvalifikovaných, a hlboko zakorenený stav sociálnej a ekonomickej chudoby rómskeho etnika. Problémy rozsiahlych regiónov v ťažkostiach ďalej vytvára nevhodne rozvinutá infraštruktúra vrátane dopravnej siete, slabšie podnikateľské prostredie a nižšia vzdelanostná úroveň niektorých vrstiev obyvateľstva, čo sa prejavuje ako vysoký dopyt v prípade investícií.

Zdravotné podmienky

Je nevyhnutné zlepšiť zdravotné podmienky v pohraničnom regióne s prihliadnutím na zhoršujúce sa systémy zdravotnej starostlivosti v súvislosti s personálom a územným pokrytím v jednotlivých pohraničných regiónoch.

Existuje niekoľko oblastí, kde je zdravotnícke zariadenie na druhej strane hranice dostupné rýchlejšie ako to domáce (napr. vo vzťahu k Győru alebo Košiciam). Najlepším príkladom už fungujúcich tokov pacientov je nemocnica Kolosa Vaszaryho v Ostrihome, významná zdravotnícka inštitúcia s cezhraničnou zónou služieb pre cca. 100 000 klientov. Nemocnica poskytuje slovenským pacientom v priemere 200 – 250 ošetrovaní ročne. Napriek niektorým pozitívnym príkladom a zmenám v poskytovaní zdravotnej starostlivosti a mobility pacientov je stále možné odhaliť nevyužitý potenciál nemocníc a ambulantnej starostlivosti.

Niektoré cezhraničné zdravotnícke projekty sa už realizovali vďaka doterajším programom spolupráce; tie však nevedli k dlhodobej strategickému spolupráci, najmä nevedli k integrovaným cezhraničným systémom

zdravotnej starostlivosti. Funkčné znaky pohraničného regiónu (napr. cezhraničné procesy suburbanizácie, rozdielne pokrytie zdravotníckymi službami) si zároveň čoraz viac vyžadujú prehlbovanie koordinácie zdravotníckych služieb z dlhodobého hľadiska.

Medzil'udské prepojenia

Existujúca bilaterálna spolupráca na základe uznesenia vlády 120/2005. (VI. 28.) podporuje oblasti kultúry, vzdelávania, vedy, športu a mládeže medzi Maďarskom a Slovenskom. Môže výrazne zlepšiť porozumenie a priateľstvo medzi oboma krajinami, vrátane ľudí žijúcich v pohraničí.

Mnohé medzikultúrne prepojenia medzi týmito dvoma krajinami sú nielen na štátnej, ale aj na miestnej úrovni, čo napríklad znamená, že partnerstvá miest sú v programovej oblasti obzvlášť časté. Najviac dohôd o partnerských mestách a spolupráci sa nachádza v blízkosti hraníc, ako je to najmä v prípade stredných a východných oblastí maďarského a slovenského pohraničia.

Kultúrne a občianske organizácie majú veľký význam vzhľadom na ich úlohu prepájať tieto dve kultúry. Túto úlohu je možné využiť so spoločným prospechom. Maďarské kultúrne a občianske organizácie na Slovensku sa nachádzajú prevažne pri hraniciach, kým počet slovenských organizácií v Maďarsku je oveľa nižší a ich priestorové rozmiestnenie nie je také koncentrované.

Dá sa povedať, že na slovenskej strane hovorí po maďarsky oveľa viac ľudí ako na maďarskej strane po slovensky. Podľa sčítania ľudu v roku 2011 tvoria ľudia s maďarským materinským jazykom približne 10 % z celkového počtu obyvateľov Slovenskej republiky, zatiaľ čo ľudia so slovenským materinským jazykom predstavujú okolo 0,1 % z celkového počtu obyvateľov Maďarska. Oba pomery by sa mali zlepšiť s výrazným posunom smerom k vyváženej vzájomnej znalosti jazyka, aspoň na základnej úrovni.

Podľa komplexného dotazníkového prieskumu, z hľadiska dopravy cez most Márie Valérie medzi Štúrovom a Ostrihomom boli najčastejšími motívmi prechodu cez hranice tieto: nákupy, trh práce a zábava. Okrem nich možno menovať rôzne dôvody od návštev rodiny a priateľov cez turistické účely až po migráciu študentov. Z dôvodu nedostatku údajov je však o dôvodoch prekračovania hraníc v rámci interakcií medzi ľuďmi známych len málo informácií.

Cezhraničná spolupráca

Pohraničný región prechádza v posledných desaťročiach dynamickým procesom otvárania. V dôsledku toho sa výrazne zlepšili sociálne a ekonomické vzťahy najmä v západnom úseku hranice. Súbežne so zintenzívnením cezhraničných interakcií sa objavilo niekoľko právnych a administratívnych prekážok. Tieto prekážky, zakorenené v odlišných právnych systémoch a systémoch verejnej správy, sa dotýkajú najmä oblastí vzdelávania (uznávanie diplomov, nerovnaké systémy odborného vzdelávania), zdravotnej starostlivosti (obmedzený pohyb sanítek cez hranice, imobilita pacientov), krátkych dodávateľských reťazcov (rôzne normy pre miestne produkty, daňové problémy výrobcov) a dopravy (komplexné normy pre verejnú dopravu), ale odlišným právnym pozadím sú tiež ovplyvnené zamestnanosť, zvládanie katastrof a otázky verejného obstarávania. Všetky tieto faktory výrazne sťažujú každodenné ekonomické a sociálne interakcie.

Na štátnej úrovni poskytuje rámec spolupráce pre územných a sektorových aktérov od roku 2004 Spoločný maďarsko-slovenský medzivládny výbor. Jeho činnosť pokrývala viaceré strategické sektory, ako je infraštruktúra, obchod s energiami, v súlade s politikou EÚ a regionálnou politikou (V4).

Na nižších úrovniach má územná spolupráca v pohraničnom regióne dlhú históriu. Od zmeny režimu vznikli stovky maďarsko-slovenských dohôd o partnerských mestách, ktoré sa neskôr stali základom euroregiónov a EZÚS. Po roku 2000 sa euroregióny stali najobľúbenejšou formou spolupráce, čo zmenilo spustenie nástroja EZÚS. Slovensko-maďarská hranica je najfrekvencovanejšou hranicou EÚ zo strany EZÚS: od roku 2008 tu vzniklo 15 zoskupení. V roku 2020 sú 3 z nich vo fáze likvidácie, ďalšie 2 sa nezdaujú byť aktívne, a 10 funguje na veľmi odlišných úrovniach.

Činnosť EZÚS Ister-Granum, Pons Danubii, Arrabona, Pontibus, RDV a Via Carpatia je príkladná, významne

prispievajú k rozvoju svojho regiónu. Posledné dve menované zoskupenia majú dokonca na starosti riadenie fondov malých projektov v rámci programu Interreg V-A SK-HU, ktorého cieľom je posilniť cezhraničnú sociálnu súdržnosť. Programová oblasť fondov malých projektov bola rozdelená na dve časti, východnú a západnú stranu, prvú spravuje EZÚS RDV a druhú spravuje EZÚS Via Carpatia.

Kultúra

Slovensko-maďarské pohraničie je veľmi bohaté na prvky hmotného a nehmotného dedičstva, z ktorých mnohé sa nachádzajú pozdĺž hranice. V dôsledku toho sa v pohraničnej oblasti nachádza veľké množstvo historických mestských centier bohatých na pamiatky a iné vybudované kultúrne atrakcie. Kultúrne dedičstvo ako hrady, múzeá, sakrálne pamiatky sú najpočetnejšími atrakciami na oboch stranách hranice. Hrady, zámky a kaštiele predstavujú spoločné dedičstvo, ale aj kult a úctu niektorých historických osobností. Pre pohraničie sú charakteristické kultúrne pamiatky tisícročného spolužitia Slovákov a Maďarov.

Pohraničné regióny nepotrebujú len spoločnú propagáciu dedičstva, ale potrebujú aj rozvoj súvisiacej infraštruktúry. Celková správa dedičstva a jeho využívanie vo forme kreatívneho priemyslu (zber, výskum, uchovávanie, digitalizácia, prezentácia, spracovanie, marketing, organizácia ekologických a kultúrnych podujatí) je stále v ranom štádiu. Kultúrna rozmanitosť poskytuje priaznivé podmienky, ale správa dedičstva na spoločnej inštitucionálnej úrovni a s ohľadom dlhodobú spoluprácu nie je rozšírená.

Kultúrne a/alebo prírodné hodnoty pohraničného regiónu boli využité na rozvoj tematických turistických trás. Výzvy vyplývajú z ich údržby, správy, ako aj ich integrácie do podporných produktov a služieb.

Cestovný ruch

Pokiaľ ide o prenocovanie, existuje potenciál na ďalšie posilnenie súdržnosti pohraničného regiónu. Sú tu rozsiahle oblasti s vysokým počtom prichádzajúcich turistov, ktoré sa nachádzajú buď pozdĺž štátnych hraníc, alebo by mohli byť lepšie prepojené, ako napr. Bratislava, mikroregióny Győr, Šopron, Budapešť, ohyb Dunaja, Nízke Tatry, Banská Štiavnica, Jäger a okolie, či vinohradnícka oblasť Tokaj. Tieto oblasti predstavujú dobrý základ pre rozvoj cestovného ruchu, čo by ďalej zlepšilo zhodnotenie geografickej blízkosti, prepojenosť turistických atrakcií a existenciu turistickej infraštruktúry, ako napríklad ubytovacie zariadenia.

Cezhraničný cestovný ruch je kľúčovým fenoménom pohraničnej oblasti, avšak jeho rozsah a veľkosť sa pozdĺž hranice líšia. Medzi lokalitami atrakcií sú niektoré do ktorých prichádzajú návštevníci zo susednej krajiny, ktorí nielenže vedú rebríček všetkých prichádzajúcich zo zahraničia, ale v určité dni prevyšujú aj počet vnútroštátnych turistov (napr. zámok Füzér alebo zámok Bořsa). Cezhraničný tok turistov podčiarkuje potenciál vo vytváraní spoločných dvojjazyčných produktov, služieb, informácií a marketingových nástrojov cestovného ruchu s cieľom lepšie podporiť cezhraničný cestovný ruch.

Ponuka ubytovacích služieb vykazuje na úrovni LAU1 teritoriálne nevyvážený charakter. Nachádzajú sa tu konkrétne pohraničné turistické regióny s veľkou rozmanitosťou zariadení, ako aj oblasti s nedostatočnou kapacitou (napr. Gömör-Tornai-karszt/Slovenský kras). V oboch krajinách by sa malo zlepšiť využitie ubytovacích kapacít.

Programová oblasť je bohatá na technické a priemyselné dedičstvo, vo viacerých prípadoch s vysokým potenciálom pre cestovný ruch; niektoré pamiatky sú však v zlom stave pre takéto využitie. Kultúrny cestovný ruch a súvisiace tematické trasy majú rôzny, ale vysoký potenciál v pohraničnom regióne vrátane mestských aj vidieckych oblastí.

Neúplné prepojenie severojužných cyklistických a turistických chodníkov a trás pre jazdu na koni bráni integrácii produktov a služieb.

Za významné vo vzťahu k cezhraničnému potenciálu cestovného ruchu možno považovať viaceré odvetvia cestovného ruchu, napr. gastroturizmus. Pohraničie je bohaté na zdroje vhodné pre aktívny a/alebo pomalý zelený cestovný ruch. Má priaznivé podmienky pre termálny, zdravotný a wellness cestovný ruch.

Kongresový cestovný ruch (MICE) je vznikajúci podsektor cestovného ruchu s osobitným významom v oboch regiónoch hlavných miest.

Vo všeobecnosti má sektor cestovného ruchu vo vidieckych, často okrajových regiónoch oveľa slabšie výsledky, a to aj napriek ich rôznorodým prírodným a kultúrnym bohatstvám.

Čo sa týka spoločnej správy destinácií a rozvoja turistických regiónov, na hranici možno identifikovať viacero prepojitelných a vzájomne závislých území, z ktorých, okrem iných značne vymedzených území, vynikajú kooperačné oblasti západnej časti Podunajska a Szigetközu; Novohrad/Nógrád; Hont a ohyb Dunaja; Gemer a Aggtelekský kras a Slovenský kras, Tokaj-Hegyalja-Zemplén, Dolný Zemplín.

1.2.6. Poučenia z minulých skúseností

Hlavné zistenia prvej fázy hodnotenia

V prvej fáze hodnotenia predchádzajúceho programu spolupráce (2014 – 2020) bol navrhnutý súbor odporúčaní, z ktorých väčšina je platná pre súčasný program spolupráce (2021 – 2027).

1) Strategické rámce programu

- Z úrovne EÚ sú potrebné jasnejšie a jednoznačné pravidlá a včas poskytnutá regulácia
- Územný význam by sa mal ďalej posilňovať
- Odporúča sa rozlišovať medzi západom a východom
- Mala by sa zvýšiť flexibilita pri úprave programov spolupráce

2) Štruktúra a kapacity programu

- Čo najskôr nahraďte chýbajúce kapacity
- Ponechajte zapojenie EZÚS do riadenia fondu malých projektov

3) Komunikácia

- Udržujte a posilňujte efektívny smer
- Zlepšite komunikačné kapacity prijímateľov
- Zjednodušte projektovú komunikáciu a viac ju prispôbte účelu
- Propagujte príklady najlepších postupov s cieľom zlepšiť znalosti a pochopiť cezhraničné aspekty

4) Výber projektu

- Obmedzte tematický rozsah výziev
- Posilnite cezhraničný charakter projektov
- Používajte dvojkoľové výberové konanie aj v iných výzvach ako PO3
- Zmeňte výzvu pre MSP
- Aplikujte model TAPE aj na ďalšie priority v nasledujúcom programe
- Ponechajte fond malých projektov
- Podporujte horizontálnu integráciu projektov
- Aplikujte trojúrovňový model hodnotenia kvality na celý program
- Aktívnejšie zapojte monitorovací výbor do výberu návrhov

5) Realizácia projektu

- Odstráňte rozdiely medzi dvoma (vnútroštátnymi) systémami financovania
- Zvýšte udržateľnosť cezhraničných partnerstiev a výsledkov projektov

6) Výkon na úrovni programu

- Zaškol'te prijímateľov v používaní IMIS a dolad'te ho
- Upravte systém IMIS s cieľom umožniť jeho používateľom importovať a exportovať údaje kompilovanejším a štruktúrovanejším spôsobom
- Odstráňte alebo obmedzte príčiny oneskorení
- Harmonizujte postupy FLC s cieľom zabezpečiť rovnaké zaobchádzanie
- Zapojte prijímateľov do prípravy výziev
- Zvážte zavedenie neustále otvorených výziev

Hlavné zistenia konzultácie so zainteresovanými stranami

S cieľom odhaliť skúsenosti a poznatky miestnych zainteresovaných strán o cezhraničných programoch sa v rámci procesu plánovania uskutočnili konzultácie so zainteresovanými stranami. Primárnym cieľom bolo získať informácie od miestnych zainteresovaných strán o mnohých otázkach, ako napríklad ich názor na predchádzajúci program; preferencie týkajúce sa nového programu; existujúce zámery potenciálnych projektov a ich názor na nástroje a riešenia, ktoré môže program použiť.

Jednou z hlavných súčastí konzultácie bol online prieskum, ktorý vyplnili zainteresované strany (okrem iného predchádzajúci žiadatelia, obce v okruhu 30 km od hranice, súvisiace inštitúcie ako univerzity, nemocnice, EZÚS atď.). Respondenti boli požiadaní, aby identifikovali tie ťažkosti, ktoré vnímajú ako prekážky z hľadiska účasti na cezhraničnom programe. Jednoznačne najpopulárnejšou odpoveďou bolo, že respondenti mali pocit, že nemajú dostatočné finančné zázemie na to, aby sa mohli uchádzať o cezhraničné výzvy, keďže im chýbal požadovaný vlastný príspevok. Ďalšie tri najčastejšie zdieľané prekážky sú si blízke čo sa týka reprezentatívnosti: nedostatok informácií, málo relevantných tematických výziev a nedostatok ľudských kapacít organizácie. Tento posledný faktor je náročnejší na riešenie na programovej úrovni, zatiaľ čo ostatné tri faktory by sa mohli riešiť v novom programe, aby boli výzvy prístupnejšie pre širší okruh aktérov.

Mnoho respondentov uviedlo, že finančný rámec predchádzajúcich cezhraničných programov bol navrhnutý tak, aby sa slovenskí aktéri dostali do veľmi ťažkej pozície: systém dodatočného financovania znamená, že partneri projektu musia predfinancovať vynaložené náklady na projekt, ktoré sa preplácajú až po 10 – 12 mesiacoch, čo je záťaž, ktorú menšie organizácie nezvládnu.

Veľké množstvo ďalších pripomienok vyjadrovalo názor respondentov na zložitosť administratívnych postupov. Niektorí sa domnievali, že príliš podrobné a pevne stanovené popisy projektov požadované na začiatku obdobia podávania žiadostí boli príliš obmedzujúce, najmä preto, že ich neskoršie úpravy neboli povolené alebo boli veľmi problematické. Okrem toho, administratívna záťaž bola neúmerná najmä v súvislosti s fondom malých projektov, čo demotivuje miestnych aktérov od podávania žiadostí.

Respondenti dotazníka mali identifikovať tie typy podpory, ktoré by im umožnili úspešne predložiť nápady na projekty v nasledujúcom programovom období:

- Prvým je, že miestne zainteresované strany sa môžu úspešne uchádzať len vtedy, ak profil výziev jednoznačne rezonuje s ich potrebami a schopnosťami, najmä z finančného hľadiska.
- Druhým výsledkom bolo, že podpora sa očakáva na administratívnej/komunikačnej úrovni. Mnohí respondenti mali pocit, že im chýbajú potrebné informácie, a preto potrebujú odborné authority, ktoré im pomôžu počas celého procesu prípravy, podávania žiadostí a realizácie včasnými, nápomocnými a individualizovanými odpoveďami.
- Treťou lekciou bolo, že veľa respondentov malo pocit, že by sa im mala poskytnúť podpora pri budovaní kapacít. Viacerí respondenti priznali, že im chýba profesionálny tím projektového manažmentu alebo že ich zamestnancom chýbajú potrebné jazykové znalosti. Tieto nedostatky sťažujú alebo znemožňujú úspešné uchádzanie sa o výzvy, a preto je potrebné ich riešiť.
- Štvrtý odkaz, ktorý výrazne vyplynul z komentárov, bol, že zainteresované strany potrebujú podporu pri vytváraní pracovných partnerstiev. Mali pocit, že nájsť správneho partnera z geografického, tematického, profesionálneho a finančného hľadiska je veľmi problematické, a preto im bolo potrebné poskytnúť databázy a podujatia na vyhľadávanie partnerov. Okrem toho by im pomohlo, keby sa partnerstvá mohli flexibilnejšie upravovať, ak by sa ukázali ako nefunkčné.

1.2.7. Synergie s makroregionálnymi stratégiami

Stratégia EÚ pre podunajskú oblasť (EUSDR) je jednou zo štyroch makroregionálnych stratégií zameraných na cieľ európskej územnej spolupráce, ktoré prijala Európska komisia a schválila Európska rada. Poskytuje integrovaný rámec na posilnenie spolupráce medzi národmi 14 krajín vrátane členských štátov (napr. Maďarska a Slovenska) a krajín mimo EÚ, čo pokrýva 112 miliónov ľudí.

Analýza synergie prepojenia programu Interreg cezhraničná spolupráca s EUSDR je založená na dokumente s názvom „Začlenenie EUSDR do fondov EÚ. Komplexný nástroj.“ Tento nástroj bol vyvinutý s cieľom plne začleniť EUSDR do fondov EÚ. Tabuľka nižšie používa

- užší zoznam akcií EUSDR pre programy financované z EŠIF, ktoré vybrali koordinátori prioritných oblastí (agregované do PA v riadkoch), a
- vybrané SO a navrhované opatrenia príslušného programu Interreg 2021 – 2027 v Maďarsku a Slovenskej republike (agregované do SO v stĺpcoch)

Pre každé vybrané SO programu cezhraničnej spolupráce sa dá zistiť aspoň jedno čisté prepojenie s činnosťami EUSDR zaradenými do užšieho výberu. S výnimkou dvoch prípadov (PA 1a Mobilita vodných ciest; PA 11 Bezpečnosť) majú všetky PA EUSDR synergiu aj s SO programu IPA cezhraničná spolupráca. Vo vzťahu k „PA 1b Mobilita železnice-cesty-vzduch“, „PA 7 Vedomostná spoločnosť“ a „PA 8 Konkurencieschopnosť podnikov“ však možno pozorovať len nepriame vzťahy.

V prípade vyššie uvedených tematických synergií môže program uľahčiť splnenie cieľov podunajskej stratégie prostredníctvom použitia jedného alebo viacerých z týchto nástrojov:

- Špecifické výberové kritériá v prospech MRS
- Cielené výzvy na predloženie návrhov
- Zahrnutie nadnárodnej zložky
- Spoločná alebo synchronizovaná výzva na predloženie návrhov
- Doplnkové projekty
- Označovanie projektov

1.2.8. Synergie s inými programami a nástrojmi financovania

Hlavným cieľom tejto podkapitoly je identifikovať pridanú hodnotu tohto programu spolupráce v porovnaní s inými zdrojmi financovania; zdôrazniť doplnkové a synergické vzťahy; poukázať na potrebné koordinačné úlohy medzi rôznymi nástrojmi financovania na úrovni EÚ, na medziregionálnej a vnútroštátnej úrovni.

Na úrovni EÚ

S ohľadom na PO2-SOVI je cieľ podporovaný najmä programom LIFE a programom Horizont 2020. Prvý z nich podporuje prechod na obehové hospodárstvo a pomáha v aktivitách zameraných na energetickú efektívnosť a malé obnoviteľné zdroje. Druhý je v súlade s SO, ktorý sa týka obehových odvetví (nízkouhlíkový a čistý priemysel) a obehových systémov v poľnohospodárstve, potravinových systémov, aj so zreteľom na energetické systémy a budovy v energetickom prechode. Spoločná poľnohospodárska politika EÚ (SPP) môže prispieť k výrobe, spracovaniu a marketingu miestnych/regionálnych produktov prostredníctvom podpory poľnohospodárskych podnikateľov. Nástroj na prepájanie Európy môže byť taktiež pridaný vďaka jeho podpore zvýšeného prieniku obnoviteľnej energie do energetických systémov. Okrem toho má program Digitálna Európa (DIGITAL) v úmysle zvýšiť dostupnosť a rozšíriť používanie superpočítačov v oblastiach životného prostredia a priemyslu, čo je v súlade s obsahom vybraného SO. Využitie superpočítačov môže teda urýchliť zvýšenie obnoviteľných zdrojov energie, energetickej účinnosti a tiež rozvoj obehového hospodárstva. Program Erasmus+ je v súlade s SO v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy zameraný na podporu prispievania k testovaniu a modelovaniu komplexných systémov pre koordinovanú výrobu a spotrebu energie z obnoviteľných zdrojov.

Ak vezmeme do úvahy PO2-SOVI, cieľ má silné synergické prepojenie s programami Horizont aj LIFE.

Program Horizont podporuje spoločnosti odolné voči katastrofám, sledovanie životného prostredia a ďalej činnosti súvisiace s biodiverzitou a prírodnými zdrojmi. Program LIFE by mohol podporovať SO prostredníctvom ochrany a zlepšovania kvality ovzdušia a vody a v rámci podprogramu s názvom „Príroda a biodiverzita“ v širšom zmysle. Okrem toho, rescEU (mechanizmus civilnej ochrany EÚ) v spojení s SO zohľadňuje aktivity v oblasti protipovodňovej ochrany a iniciatív zvládania katastrof. Podporuje zásahové kapacity záchranných zložiek a opatrenia potrebné na včasný a účinný zásah.

Vzhľadom na PO4-SOI možno ako súvisiaci program uviesť program Erasmus+. Na úrovni EÚ v súlade s programom cezhraničnej spolupráce podporuje mobilitu odborníkov a predovšetkým spoluprácu medzi organizáciami a inštitúciami v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, ako aj mládeže.

Pokiaľ ide o PO4-SOII, program Erasmus+ by mohol podporiť SO z hľadiska mobility študentov, mladých ľudí a zamestnancov v sektore vzdelávania spolu s vývojom politiky. Tu by mal byť uvedený aj program Digitálna Európa, pretože súvisí s programom cezhraničnej spolupráce prostredníctvom aktivít týkajúcich sa pokročilých digitálnych zručností a pokročilých digitálnych technológií vo vzdelávaní.

Pokiaľ ide o PO4-SOIV, program Horizont Európa podporuje realizáciu SO prostredníctvom špeciálneho balíka v rámci „Klastra zdravie“, ktorý pokrýva viaceré súvisiace oblasti intervencie (napríklad infekčné choroby, nástroje, technológie a digitálne riešenia pre zdravotníctvo a starostlivosť). Program Digitálna Európa má synergie s SO prostredníctvom zabezpečenia digitálnych technológií v celom sektore zdravotníctva. Nový program EU4Health sa okrem iného zameriava aj na riešenie cezhraničných zdravotných hrozieb.

S ohľadom na PO4-SOV, spoločná poľnohospodárska politika EÚ (SPP) môže prispieť k určitému rozvoju súvisiacemu s cestovným ruchom, najmä vo vidieckych a odlahlých oblastiach. Európska komisia podporuje výzvy na predkladanie návrhov na podporu rozvoja kultúrnych trás, ktoré majú nadnárodný alebo európsky rozmer a sú založené na kultúrnom dedičstve. Iniciatíva EDEN (Európske destinácie excelentnosti) podporuje aktivity SO prostredníctvom propagácie trvalo udržateľného cestovného ruchu v destináciách a nadväzovania spolupráce a partnerstiev v daných destináciách. Nástroj na prepájanie Európy (CEF) má synergické vzťahy s programom cezhraničnej spolupráce vo vzťahu k riešeniu cezhraničných a chýbajúcich prepojení.

Vo vzťahu k riešeniu právnych a iných prekážok a k medzilidským činnostiam sú navrhované špecifické ciele programu Interreg najvhodnejšími príležitosťami financovania.

Na medziregionálnej úrovni

Na medziregionálnej úrovni by sa v opatreniach prekrývajúcich sa alebo susedných programov INTERREG mohli vytvoriť synergie. V zmysle prvku cezhraničnej spolupráce by mohli byť relevantné programy spolupráce medzi týmito krajinami: Rakúsko a Maďarsko, Rumunsko a Maďarsko, Maďarsko-Slovensko-Rumunsko a Ukrajina, Slovensko a Poľsko, Slovensko a Rakúsko, Česká republika a Slovensko. Dunajský nadnárodný program bude podporovať iniciatívy spolupráce na vyššej územnej úrovni. Pomocou programov zložky medziregionálnej spolupráce by sa mohli vybudovať tematické synergie.

Na vnútroštátnej úrovni

V prvom rade je potrebné zdôrazniť, že hlavné operačné programy a národné financované projekty, okrem programov INTERREG, by tiež mohli prispieť k cieľom vybraným v rámci programu CBC. Na národnej úrovni sa berú do úvahy „Správa o krajine Maďarsko 2019“ a „Správa o krajine Slovensko 2019“. V oboch krajinách je dôležité podporovať opatrenia v oblasti energetickej účinnosti a využívanie obnoviteľnej energie. V súvislosti so zlepšovaním energetickej účinnosti, spoločné body možno nájsť vo verejných a obytných budovách, ako aj v odpadovom hospodárstve, najmä v predchádzaní vzniku odpadov, v jeho opätovnom použití a recyklácii. Maďarská správa podporuje prechod na obnoviteľné zdroje energie prostredníctvom spoločných iniciatív v rámci stratégie EÚ pre podunajskú oblasť, ako je geotermálna energia a biomasa. Slovenská správa podporuje riešenia pre inteligentné rozvodné siete a skladovanie elektriny. Oba dokumenty vyjadrujú potrebu zlepšenia inteligentnej špecializácie. Obe krajiny by mali

podporovať trvalo udržateľné hospodárenie s vodou. Veľký význam sa pripisuje povodniam a suchám. Prístup k pitnej vode a ochrana vodných zdrojov sú zahrnuté v oboch správach. V oboch krajinách správy navrhujú zamerať sa viac na marginalizovaných ľudí a na menej rozvinuté regióny. Spoločné riešenia možno nájsť vo vzťahu k mládeži, dlhodobo nezamestnaným a neaktívnym ľuďom. Oba dokumenty vyzývajú na podporu lepšieho prístupu na trh práce. Obe správy venujú pozornosť kľúčovej úlohe vzdelávania; v oboch krajinách je dôležité zlepšenie kvality a relevantnosti vzdelávania a odbornej prípravy pre trh práce a rovnaký prístup k nim. Spoločným cieľom je integrácia mladých ľudí do vzdelávania, ako aj zvyšovanie kvalifikácie a rekvalifikácie. V oboch dokumentoch sa spomínajú marginalizovaní Rómovia. Starnúci ľudia, znevýhodnení a Rómovia sú dôležitými príjemcami navrhovaných opatrení. Podporu integrovaného rozvoja založeného aj na kultúre podporujú obe správy, zatiaľ čo regióny cestovného ruchu sú uvedené len v maďarskej správe. Maďarská správa vyjadruje potrebu podpory aktivít spolupráce aj cezhraničným spôsobom. Vyjadruje, že by sa mal zabezpečiť primeraný prístup k základným službám. Pre Slovensko dokument výslovne odporúča posilniť princíp partnerstva v rámci regiónu a medzi regiónmi a investovať do budovania kapacít.

V prípade Maďarska bola analýza synergií založená na dokumente *„Dohoda o partnerstve pre Maďarsko o európskych štrukturálnych a investičných fondoch“*. Dohoda o partnerstve (DP) na obdobie od 1. januára 2021 do 31. decembra 2027 stanovuje vývoj, na ktorý sa použijú kohézne fondy prichádzajúce do Maďarska z viacročného finančného rámca (VFR) Únie. DP je rámcovým dokumentom pre využívanie týchto finančných fondov v Maďarsku: Európsky fond regionálneho rozvoja, Európsky sociálny fond+, Kohézny fond, Fond spravodlivej transformácie a Európsky fond pre námorníctvo a rybné hospodárstvo.

K cieľom programu cezhraničnej spolupráce môžu prispieť aj štátne programy financované z maďarského štátneho rozpočtu (napr. program moderných miest, program maďarskej dediny, program Kisfaludy, program dobíhajúcich osád alebo národný program pre životné prostredie a nápravu, aby sme vymenovali aspoň niektoré).

V prípade Slovenska slúžil ako základ pre analýzu synergií návrh dohody o partnerstve. V tomto dokumente sa uvádzalo, že operácie financované z EFRR, investície pre rast a zamestnanosť, ESF+, KF a ciele JTF budú realizované prostredníctvom jedného programu, a to operačného programu Slovensko, na obdobie 2021 – 2027 (OPSK). OPSK pokrýva všetkých päť cieľov politiky EÚ na roky 2021 – 2027. Znamená to tiež, že takmer všetky vybrané špecifické ciele programu spolupráce môže urýchliť alebo doplniť aj OPSK, avšak cezhraničný efekt môže zabezpečiť len program spolupráce.

K naplneniu cieľov PD Slovenska prispievajú aj zdroje z rôznych štátnych nástrojov na Slovensku. Existujúce vnútroštátne nástroje podpory však majú obmedzenú platnosť, nemožno potvrdiť, že sa budú využívať počas obdobia rokov 2021 – 2027.

Pre obe krajiny bude v období do roku 2026 významná úloha mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti (RRF). Národné plány obnovy a odolnosti vykazujú prevažne tematické synergie s vybranými špecifickými cieľmi programu spolupráce vzhľadom na ich vysoko národné a vnútorné zameranie.

1.2.9. Konzistentnosť s Border Orientation Paper

Border Orientation Paper stanovuje kľúčové charakteristiky cezhraničného regiónu medzi Slovenskom a Maďarskom so zameraním na trvalo udržateľný cestovný ruch, kultúrne dedičstvo. Nabáda tiež k posilneniu a zvýšeniu úrovne hospodárskej a sociálnej integrácie pohraničnej oblasti, čo prispeje k inteligentnému, udržateľnému a inkluzívnemu rastu s dôrazom na obehové hospodárstvo. BOP tiež načrtáva sociálne výzvy (školsťvo, zdravotná starostlivosť, digitalizácia) v prihraničnom regióne. Tieto výzvy boli riešené v programe Interreg prostredníctvom vybraných špecifických cieľov a opatrení.

1.2.10. Horizontálne princípy

Opatrenia v rámci programu budú rešpektovať horizontálne princípy základných práv, rodovej rovnosti, rovnakých príležitostí, nediskriminácie a podpory trvalo udržateľného rozvoja počas prípravy, implementácie a následného obdobia udržateľnosti projektu. Budú hodnotené horizontálne princípy.

Žiadatelia sú vyzvaní, aby pripravovali projekty, v ktorých sa plánujú konkrétne opatrenia určené na presadzovanie horizontálnych princípov. Okrem toho, v súlade s článkom 9 ods. 4 a odôvodnením 10 nariadenia o spoločných ustanoveniach, aby sa dodržala zásada „nespôsobiť značnú škodu“ (DNSH), typy opatrení definované v kapitole 2 boli vyhodnotené ako zlučiteľné s princípom DNSH.

1.3. Zdôvodnenie výberu cieľov politiky a špecifických cieľov programu Interreg, zodpovedajúcich priorít, špecifických cieľov a foriem podpory, ktorými sa v relevantných prípadoch riešia chýbajúce spojenia v cezhraničnej infraštruktúre

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. c)

Tabuľka 1

Vybraný cieľ politiky alebo vybraný špecifický cieľ programu Interreg	Vybraný špecifický cieľ	Priorita	Odôvodnenie výberu
PO2 ekologickejší, nízkouhlíkový prechod na uhlíkovo neutrálnu hospodárstvo a odolnú Európu podporovaním čistej a spravodlivej energetickej transformácie, zelených a modrých investícií, obehového hospodárstva, zmierňovania zmeny klímy a prispôsobovania sa jej, predchádzania rizikám a ich riadenia a udržateľnej mestskej mobility;	SO(VI) podpora prechodu na obehové hospodárstvo efektívne využívajúce zdroje;	Prioritná os 1 Zelenšia Európa	V oboch krajinách dochádza k posunu smerom k inovačnému ekosystému, ktorý tvoria univerzity, výskumné inštitúcie, startupy, MSP a veľké podniky, jednotlivci, verejné orgány, mimovládne organizácie a samosprávy. Výzvy je možné riešiť inteligentnou špecializáciou aj na cezhraničnej úrovni. Harmonizované a spoločné akcie možno predpokladať v tematických oblastiach považovaných za strategické, ako je agropriemysel (napr. biopotraviny), energetická účinnosť, obnoviteľné zdroje (napr. solárna energia, biomasa, geotermálna energia), zelené a obehové hospodárstvo (napr. odpadové hospodárstvo). Výzvy spojené s pomalým prechodom na obehové hospodárstvo sa odrážajú v slabej výkonnosti v oblasti ekologických inovácií, ako aj v nízkej odolnosti priemyslu pohraničných regiónov voči vplyvom zmeny klímy. Obe krajiny zaostávajú v oblasti efektívnosti využívania zdrojov. Keďže táto výzva sa týka oboch krajín, prostredníctvom spoločnej cezhraničnej spolupráce sa môžu spoločne posunúť smerom k obehovému hospodárstvu a vyššej efektívnosti zdrojov. Stojí za to pokračovať v iniciatívach pri vytváraní cezhraničných dodávateľských reťazcov. V pohraničných oblastiach geografická blízkosť podporuje vytváranie takýchto reťazcov. Zbližovanie výrobcov, predajcov a zákazníkov prostredníctvom podpory výroby, spracovania a trhových väzieb medzi nimi je veľmi dôležité, čo zdôraznila aj nedávna pandémia COVID-19. Väčšina slovensko-maďarských pohraničných oblastí môže stavať na krátkych (potravinových) dodávateľských reťazcoch v dôsledku mnohých faktorov (napr. existencia cezhraničnej krajiny, často s ekologickým poľnohospodárstvom). Tieto dodávateľské reťazce by podporovali nielen

Vybraný cieľ politiky alebo vybraný špecifický cieľ programu Interreg	Vybraný špecifický cieľ	Priorita	Odôvodnenie výberu
P02 ekologickejši, nízkouhlíkový prechod na uhlíkovo neutrálne hospodárstvo a odolnú Európu podporovaním čistej a spravodlivej energetickej transformácie, zelených a modrých investícií, obehového hospodárstva, zmierňovania zmeny klímy a prispôsobovania sa jej, predchádzania rizikám a ich riadenia a udržateľnej mestskej mobility;	SO(VII) posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, a to aj v mestských oblastiach, a zníženie všetkých foriem znečistenia	Prioritná os 1 Zelenšia Európa	hospodársky rozvoj, ale slúžili by aj udržateľnosti (ekologická výroba, zníženie tvorby obalov a znečistenia, ciele obehového hospodárstva atď.). Jedným z hlavných prvkov súdržnosti pohraničného regiónu je jeho krajinná štruktúra, ktorá nesleduje administratívne hranice. Krajina nielenže spája a rozdeľuje štáty, ale v niekoľkých prípadoch je aj základom pre spoločné kroky vo vzťahu k zvyšovaniu ochrany prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry. Potenciál spočíva v uplatnení funkčného prístupu zohľadňujúceho integrovaný manažment cezhraničnej krajiny, rozvoj cezhraničných riadiacich štruktúr, najmä systematický zber cezhraničných údajov. Celá programová oblasť je súčasťou vodného systému Dunaja. Vzhľadom na hydrogeografickú polohu oboch krajín majú ich povrchové a podzemné vodné útvary – vrátane riek a zdrojov pitnej vody veľkého významu, ako aj ich spádové oblasti – cezhraničný charakter (pozri prítoky Dunaja a Tisy ako Ipoly/Ipel', Bodrog napájaný Ondavou, Laborcom a Uhom, Sajó/Slaná, Hernád/Hornád). Horné a dolné úseky rieky sú miestami spoločných prírodných hodnôt, vodných biotopov ako spoločných potenciálov, ale predstavujú aj spoločné výzvy. Vzhľadom na cezhraničné vodné útvary sú potrebné spoločné riešenia v oblasti protipovodňovej ochrany a zvládania katastrof, zlepšovania kvality vody a odstraňovania znečistenia. Vzhľadom na cezhraničný charakter krajiny, biotopov a biogeografických regiónov sa pozdĺž hranice a cez hranicu rozprestiera aj vysoký podiel chránených prírodných území. Osobitná pozornosť by sa mala venovať ohrozeným druhom a cudzím inváznym druhom ako spoločným hrozbám pre biodiverzitu zdieľaných oblastí.

PO4
sociálnejšia a
inkluzívnejšia Európa,
ktorá realizuje Európsky
pilier sociálnych práv;

SO(I)
zlepšenie účinnosti a
inkluzívnosti trhov
práce a prístupu ku
kvalitnému
zamestnaniu
prostredníctvom
rozvoja sociálnej
infraštruktúry a
podpory sociálneho
hospodárstva;

Prioritná os 2
Sociálnejšia a
inkluzívnejšia
Európa

Prístup ku kvalitnému zamestnaniu vo veľkej miere závisí od inkluzivity trhov práce v programovej oblasti. Nezamestnanosť, najmä dlhodobá, a jej následné dôsledky sú sociálnymi výzvami, ktoré treba riešiť na oboch stranách. Spoločnou výzvou je zamestnateľnosť ľudí s nízkym dosiahnutým vzdelaním žijúcich v oblastiach so slabou dostupnosťou do stredísk zamestnanosti, neinkluzívnou štruktúrou miestnej ekonomiky, vzdelávacích služieb a služieb zamestnanosti.

Najviac znevýhodnené regióny a regióny s vysokou nezamestnanosťou sa zvyčajne zhodujú, pričom integrácia trhu práce je jedným z najdôležitejších bodov. Vysoký podiel najviac znevýhodnených regiónov a okresov sa nachádza pozdĺž štátnej hranice v oboch krajinách. Na Slovensku sú južné oblasti menej rozvinuté, viac chudobné a majú horšiu mieru zamestnanosti ako severné oblasti od okresu Rimavská Sobota po okres Trebišov.

Podobne v severných regiónoch Maďarska sú sociálne problémy výraznejšie (napr. región Cserehát). Existuje tiež silný predel medzi východom a západom; výzvy na trhu práce súvisiace s nezamestnanosťou sú výraznejšie na východnej strane, kde existuje skupina sociálnych problémov vrátane prístupu na trh práce. Aby sme to zhrnuli, výzvy v týchto pohraničných oblastiach sa sústreďujú okolo vzájomne prepojených problémov pretrvávajúcej dlhodobej nezamestnanosti, vysokej miery nezamestnanosti ľudí s nízkym vzdelaním a nízkou kvalifikáciou, rozsiahlych pohraničných oblastí s vysokým počtom a podielom obyvateľstva ohrozeného chudobou, resp. sociálnym vylúčením.

Odpovede na riešenie výziev môžu zahŕňať rozvoj integrovaných služieb trhu práce (sieť skupín pracovných miest a MSP), cezhraničné funkčné mestské oblasti a integrované programy zamerané na obyvateľstvo ohrozené chudobou alebo sociálnym vylúčením na cezhraničnej úrovni.

P04
sociálnejšia a
inkluzívnejšia Európa,
ktorá realizuje Európsky
pilier sociálnych práv;

SO(II)
zlepšenie rovnakého
prístupu k
inkluzívnym a
kvalitným službám v
oblasti vzdelávania,
odbornej prípravy a
celoživotného
vzdelávania
prostredníctvom
rozvoja dostupnej
infraštruktúry
vrátane podpory
odolnosti pre
diaľkové a online
vzdelávanie a
odbornú prípravu;

Prioritná os 2
Sociálnejšia a
inkluzívnejšia
Európa

Tieto dva vzdelávacie systémy sú si do značnej miery podobné, a teda vzájomne prestupné, čo dáva priestor pre cezhraničnú spoluprácu. Cezhraničné poskytovanie vzdelávacích funkcií, rozvoj založený na spoločných a doplnkových vlastnostiach cezhraničných funkčných mestských oblastí má veľký potenciál. Cezhraničná migrácia študentov sa v poslednom desaťročí výrazne zvýšila spolu so zapojením slovenských občanov do maďarského systému verejného vzdelávania. Vysoký počet zainteresovaných strán v oblasti vzdelávania sa zúčastňuje na bilaterálnych a medziinštitucionálnych formách vzdelávacej spolupráce v blízkosti hraníc.

Dosiahnuté vzdelanie je jedným z najopísnejších faktorov čo sa týka sociálnych a priestorových nerovností programovej oblasti. Dôkazy naznačujú, že sociálna mobilita je vo východnej časti programovej oblasti značne obmedzená – na Slovensku ako aj v Maďarsku – zachovanie sociálneho statusu predstavuje vážny problém pre značnú časť mladých ľudí žijúcich v malých sídlach v tesnej blízkosti hraníc, pretože ich vzdelanostná situácia ich čoraz viac tlačí do znevýhodnených vrstiev. Stretávajú sa s finančnými a kultúrnymi prekážkami, ktoré bránia vysokej úrovni vzdelania a ich príjem a postavenie tiež predpovedajú klesajúcu sociálnu mobilitu. Pandémia COVID-19 tiež zdôraznila dôležitosť rovnakého prístupu k ponukám vzdelania pre vzdialené oblasti, ktorým chýba dostatočná infraštruktúra a zručnosti na účasť na (digitálnom a diaľkovom) vzdelávaní. Vzdelávacie portfóliá je teda potrebné integrovať nielen z dôvodu emigrácie, ale aj preto, že ponuka – najmä v odbornom vzdelávaní – by mohla byť pestrejšia, ak by bola organizovaná spoločne.

P04
sociálnejšia a
inkluzívnejšia Európa,
ktorá realizuje Európsky
pilier sociálnych práv;

SO(V)
zabezpečenie
rovnakého prístupu k
zdravotnej
starostlivosti a
posilnenie odolnosti
zdravotníckych
systémov vrátane
primárnej
starostlivosti a
podpora prechodu z
ústavnej na rodinnú a
komunitnú
starostlivosť;

Prioritná os 2
Sociálnejšia a
inkluzívnejšia
Európa

Je potrebné vyvážiť nerovnomerné demografické trendy v regióne riešením migrácie, vyl'udňovania a starnutia spoločnosti. Rastúca miera závislosti a najmä starnutie si vyžadujú vážne a naliehavé zásahy v oblasti zlepšovania sociálnych podmienok tým, že sa starším ľuďom umožní aktívnejšie sa podieľať na výrobe, distribúcii a spotrebe tovarov a služieb a zároveň sa budú uspokojovať ich životné a zdravotné potreby.

Podpora rozvoja cezhraničných sociálnych služieb a striebornej ekonomiky má preto veľký význam. Rastie potreba podpory aktívneho starnutia, aktivít alternatívnej starostlivosti, zdieľania vedomostí odborníkov, spoločných stratégií na zvýšenie schopnosti udržať si obyvateľstvo v pohraničnej oblasti, zavedenia sociálnych služieb prispôbených na mieru. Potenciál spočíva v podpore cezhraničnej integrácie súvisiacich verejných služieb a v zlepšovaní dostupnosti funkcií sociálnej starostlivosti cez hranice.

Potrebu spolupráce v zdravotníctve zdôrazňujú problémy zhoršujúcich sa systémov zdravotnej starostlivosti, pokiaľ ide o personálne a územné pokrytie v odlišných pohraničných regiónoch, nevyužitý potenciál v poskytovaní cezhraničnej zdravotnej starostlivosti týkajúcej sa nemocníc a ambulantnej starostlivosti, preferovala by sa potreba komplexnejšej a integrovanejšej spolupráce v oblasti cezhraničných pohotovostných služieb.

Príklady súvisiace s krízou COVID-19 ukazujú význam rozvoja cezhraničných zdravotníckych služieb, najmä pokiaľ ide o dochádzajúcich ľudí pravidelne prekračujúcich hranice. Mala by sa vytvoriť lepšia pripravenosť na liečbu súvisiacu s vírusmi. Preto sa vyžadujú reakcie najmä v súvislosti s cezhraničným podielom dostupných kapacít, platformami umožňujúcimi cezhraničný pohyb a prevádzku sanitných vozidiel, podporou spoločných prieskumov, stratégií, akčných plánov, nákupom zdravotníckej techniky, rozvojom telemedicíny a infraštruktúry elektronického zdravotníctva, výmenou know-how a činnosťami budovania kapacít. V dôsledku toho je tu potreba identifikácie a rozvoja zón cezhraničnej zdravotnej starostlivosti v okolí zdravotníckych stredísk. Budúci vývoj sa môže čiastočne oprieť o už existujúce riešenia (napr. liečba Slovákov v nemocnici v Ostrihome).

P04
sociálnejšia a
inkluzívnejšia Európa,
ktorá realizuje Európsky
pilier sociálnych práv;

SO(VI)
posilnenie úlohy
kultúry a trvalo
udržateľného
cestovného ruchu v
hospodárskom
rozvoji, sociálnom
začlenení a
sociálnych
inováciách;

Prioritná os 2
Sociálnejšia a
inkluzívnejšia
Európa

Úloha kultúry a cestovného ruchu v súdržnosti a sociálno-ekonomickom živote pohraničného regiónu je zdôraznená mnohými potenciálmi a výzvami. Pohraničná oblasť je bohatá na prvky hmotného a nehmotného dedičstva koexistujúcich kultúr Slovenska a Maďarska, z ktorých mnohé sa nachádzajú pozdĺž hranice. V pohraničnej oblasti sa nachádza veľké množstvo historických mestských centier bohatých na pamiatky a iné vybudované kultúrne atrakcie, ako napríklad hrady, múzeá a sakrálne pamiatky. Tematické trasy s rôznou kultúrnou tematikou podporujúce prepojenie kultúrnych atrakcií poskytujú skvelú príležitosť na spestrenie ponuky pohraničných destinácií a zatraktívnenie regiónu.

Pokiaľ ide o prenocovanie, existuje potenciál na ďalšie posilnenie súdržnosti pohraničného regiónu. Sú tu rozsiahle oblasti a mnohé lokality s rastúcim počtom prichádzajúcich turistov aj z okolitých krajín, ktoré sa nachádzajú buď pozdĺž štátnych hraníc, alebo by mohli byť lepšie prepojené. Sektor cestovného ruchu má vo vidieckych, často okrajových regiónoch oveľa slabšie výsledky, a to aj napriek ich rôznorodému prírodnému a kultúrnemu dedičstvu a potenciálu v balíkoch služieb pomalého a udržateľného cestovného ruchu v období po pandémie.

Nedostatok prepojených lokalít kultúrneho a prírodného dedičstva tematickými trasami a dostatočných riešení mobility sťažujú ich zhodnotenie. Cezhraničný tok turistov podčiarkuje potenciál vo vytváraní spoločných produktov, služieb, informácií a marketingových nástrojov cestovného ruchu s cieľom lepšie podporiť cezhraničný cestovný ruch. Existuje teda potenciál na rozvoj spoločných cezhraničných destinácií cestovného ruchu. Spolupráca na úrovni destinácií predstavuje dobrý základ pre rozvoj cestovného ruchu, čo by ďalej zlepšilo zhodnotenie dedičstva, prepojenosť týchto atrakcií cestovného ruchu. Územní aktéri zdieľajú názor, že cestovný ruch je kľúčovou témou integrovaného rozvoja pohraničia.

IS01
lepšie riadenie spolupráce

Opatrenie(b)
posilniť efektívnu verejnú správu podporou právnej a administratívnej spolupráce a spolupráce medzi občanmi, aktérmi občianskej spoločnosti a inštitúciami, najmä s cieľom vyriešiť právne a iné prekážky v pohraničných oblastiach (zložky A, C, D a tam, kde je to vhodné, zložka B);

Prioritná os 3
Lepšie riadenie programu Interreg

Pohraničný región prechádza v poslednom desaťročí dynamickým procesom otvárania. V dôsledku toho sa výrazne zlepšili sociálne a ekonomické vzťahy vo funkčných mestských oblastiach. Súbežne sa objavilo niekoľko právnych a administratívnych prekážok. Tieto prekážky, zakorenené v rôznych právnych systémoch a systémoch verejnej správy, pokrývajú najmä oblasti vzdelávania (uznávanie osvedčení), zdravotnej starostlivosti (napr. obmedzený pohyb sanitiek cez hranice), krátkych dodávateľských reťazcov (daňové problémy výrobcov) a dopravy (napr. komplexné normy pre verejnú dopravu), ale zamestnanosť, zvládanie katastrof a otázky verejného obstarávania sú tiež ovplyvnené. Tieto faktory výrazne sťažujú každodenné ekonomické a sociálne interakcie. Silnejšia súdržnosť pohraničných regiónov a zintenzívnenie interakcií si vyžadujú komplexné monitorovanie, analýzu a odstraňovanie právnych a administratívnych prekážok. Preto je potrebné na koordinovanej úrovni odstrániť alebo zmierniť prekážky cezhraničnej mobility a integrácie.

Pri prekonávaní prekážok a podpore spolupráce medzi správami a aktérmi občianskej spoločnosti majú určité typy územnej spolupráce v pohraničnom regióne dlhú históriu. Od zmeny režimu boli uzavreté stovky dohôd o partnerských mestách a slovensko-maďarská hranica je domovom najväčšieho počtu EZÚS v EÚ.

Namiesto budovania paralelných štruktúr na oboch stranách hranice je potrebné strategické využitie funkčných oblastí na hľadanie spoločných riešení pre lepšie riadenie a poskytovanie služieb v určitých tematických oblastiach. Ako ukazuje prax, často je to chýbajúci prístup k vytváraniu dlhodobých, inštitucionalizovaných, strategických plánov a nedostatočné šírenie informácií o cezhraničných životných udalostiach súvisiacich s cezhraničnou migráciou, ktoré bránia silnejšej integrácii.

Spolupráca by pomohla pri riešení cezhraničných právnych a administratívnych prekážok a zároveň by prispela k úspešnej realizácii ďalších aktivít plánovaných v rámci vybraných SO programu.

IS01
lepšie riadenie spolupráce

Opatrenie (c)
budovať vzájomnú
dôveru, najmä
podporovaním
medzil'udských
činností (zložky A, D
a prípadne zložka B);

Prioritná os 3
Lepšie riadenie
programu Interreg

Projekty medzil'udskej spolupráce sú dôležitým a úspešným nástrojom v programoch cezhraničnej spolupráce, ktoré sú navrhnuté tak, aby iniciovali a podporovali kontakty na miestnej úrovni a interakciu medzi ľuďmi na rôznych stranách hranice. Medzil'udskú spoluprácu podporujú rôzne faktory: tisícročné spolužitie Slovákov a Maďarov; existujúce iniciatívy spolupráce podporujúce oblasti kultúry, vzdelávania, vedy, športu a mládeže oboch krajín; vysoká hustota partnerstiev v oblasti partnerstiev miest; vysoký podiel slovenských a maďarských kultúrnych a občianskych organizácií zaujímajúcich sa o medzietnické, medzikultúrne a dvojazyčné interakcie; zábava, voľný čas, návštevy rodiny a priateľov ako dôležitá motivácia pri prekračovaní hraníc.

Medzil'udská, najmä kultúrna spolupráca bola veľmi obľúbenou témou najmä medzi žiadateľmi výziev Fondu malých projektov predchádzajúceho programu. Častými témami týchto projektov, ktoré pomáhajú budovať vzájomnú dôveru a dávajú priestor medzil'udským interakciám, sú festivaly, tábory, stretnutia mládeže, kultúrne výmeny. Fond malých projektov ako nástroj bol vyhodnotený ako veľmi užitočný zo strany regionálnych aktérov, ktorí sa domnievajú, že by túto podporu mohli efektívne využiť na dosiahnutie svojich cieľov v rámci územného rozvoja. Podľa jednomyselného stanoviska regionálnych zainteresovaných strán by v rámci tohto SO mal byť FMP zachovaný. Okrem fyzických výstupov vytvára súvisiaci vývoj masívny základ pre akúkoľvek ďalšiu a dodatočnú cezhraničnú iniciatívu tým, že zbližuje zainteresované strany. Najväčšou pridanou hodnotou je jeho vplyv na budovanie partnerstiev, a to aj ako druh horizontálneho prístupu, ktorý prispieva ku všetkým ostatným určeným SO. Preto sa preukázala potreba väčšieho počtu silnejších projektov kultúrnej a medzil'udskej spolupráce s cieľom posilniť vzájomnú dôveru a znalosti medzi občanmi a obmedziť rozdeľujúce účinky hraníc.

2. Priority

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. d) a e)

2.1. Názov priority

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. d)

Prioritná os 1- Zelenšia Európa

2.1.1. Špecifický cieľ

PO2 – SO(VI) – podpora prechodu na obehové hospodárstvo efektívne využívajúce zdroje

2.1.2. Súvisiace typy opatrení a ich očakávaný príspevok k uvedeným špecifickým cieľom a v relevantnom prípade k makroregionálnym stratégiám a stratégiám pre morské oblasti, kde je to vhodné

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. e) bod i), článok 17 ods. 9 písm. c) bod ii)

Opatrenie 1.1.1 - Rozvoj obehového hospodárstva

Vybrané opatrenia prispievajú k hospodárskej transformácii programovej oblasti, ktorá rešpektuje obmedzenia zdrojov a planetárne medze a zvyšuje konkurencieschopnosť miestneho hospodárstva s nižšími environmentálnymi vplyvmi.

1) Efektívnejšia výroba

Cieľom opatrenia *Efektívnejšia výroba* je zlepšiť opätovné využitie surovín prostredníctvom väčšej „priemyselnej symbiózy“ (kde sa odpad niektorých firiem využíva ako zdroj pre iné) a zlepšiť výmenu informácií medzi MSP o spôsoboch dosiahnutia efektívneho využívania zdrojov, ktoré môžu predchádzať plytvaniu, podporovať inovácie a vytvárať nové trhy. Cieľom opatrenia je tiež podporiť výrobcov v tom, aby ich výrobky boli viac obehové, aby sa dali opätovne použiť, opraviť alebo recyklovať.

Opatrenie okrem iného podporuje cezhraničné iniciatívy, ktoré

- prenášajú environmentálne vhodné technológie a know-how v oblasti čistých technológií a výroby s malým množstvom odpadu;
- skúmajú bezpečnosť dodávok prostredníctvom trvalo udržateľného riadenia environmentálnych zdrojov;
- vyrábajú viac produktov a s vyššou hodnotou s menším vstupom, využívaním zdrojov udržateľným spôsobom a minimalizovaním vplyvov na životné prostredie;
- zlepšujú trvanlivosť, opätovnú použiteľnosť, rozšíriteľnosť a opraviteľnosť produktov a zvyšujú ich energetickú účinnosť a efektívnosť využívania zdrojov;
- zvyšujú recyklovaný obsah vo výrobkoch a zároveň zabezpečujú ich výkon a bezpečnosť;
- umožňujú repasovanie a vysokokvalitnú recykláciu;
- stimulujú „produkt ako službu“ alebo iné modely, pri ktorých si výrobcovia ponechávajú vlastníctvo produktu alebo zodpovednosť za jeho výkon počas celého životného cyklu;
- mobilizujú potenciál digitalizácie informácií o produktoch;

2) Udržateľné odpadové hospodárstvo a predchádzanie vzniku odpadov

Cieľom opatrenia je zvýšiť úroveň pevného odpadu, ktorý sa opätovne používa alebo recykluje, a podporovať iniciatívy, ktoré menia spotrebné vzorce súkromných a verejných nákupcov, a pomáhajú tak motivovať efektívnosť využívania zdrojov a nové podnikateľské modely, v ktorých výrobky môžu uspokojiť potreby spotrebiteľov s menšou spotrebou zdrojov počas ich životného cyklu.

Opatrenie okrem iného podporuje cezhraničné iniciatívy, ktoré

- posilňujú cezhraničnú inštitucionálnu spoluprácu príslušných orgánov;
- prenášajú environmentálne vhodné technológie a inovatívne riešenia v odpadovom hospodárstve;
- zlepšujú zhodnocovanie, opätovné použitie a recykláciu odpadov a ich transformáciu;
- umožňujú spracovanie, recykláciu, opätovné použitie a zneškodnenie odpadov pri zdroji ich vzniku;
- znižujú množstvo obalov a zlepšujú recyklovateľnosť odpadov z obalov;
- zvyšujú povedomie občanov o predchádzaní vzniku odpadov a zbere separovaných odpadov;
- zvyšujú informovanosť občanov a verejných obstarávateľov o zmenách v spotrebných vzorcoch;

Opatrenie 1.1.2 - Vytvorenie krátkych dodávateľských reťazcov

Vybrané opatrenie prispieva k vytvoreniu krátkych dodávateľských reťazcov zahŕňajúcich výrobcov potravín, spracovateľov a spotrebiteľov v blízkych geografických a sociálnych vzťahoch zaviazaných spolupracovať v záujme miestneho hospodárskeho rozvoja. Navrhované opatrenia prispievajú k rozšíreniu príležitostí a poznatkov súvisiacich s krátkymi dodávateľskými reťazcami s osobitným zreteľom na súčasné požiadavky na výživu, informovanosť o výžive a najmodernejšiu výrobu potravín.

Opatrenie okrem iného podporuje cezhraničné iniciatívy, ktoré

- zlepšujú znalosti a zručnosti potrebné na rozvoj podnikania a vývoj produktov pre miestnych výrobcov a spracovateľov potravín;
- vytvárajú, udržiavajú a rozvíjajú miestne potravinové systémy, štruktúry a krátke dodávateľské reťazce;
- poskytujú branding, označovanie a propagáciu farmárov, výrobcov potravín a miestnych produktov;
- zlepšujú infraštruktúrne zázemie verejných a hospodárskych subjektov zodpovedných za spracovanie potravín a marketing produktov;

2.1.3. Ukazovatele

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. e) bod ii), článok 17 ods. 9 písm. c) bod iii)

Tabuľka 2 Ukazovatele výstupov

Pr.	Špec. cieľ	ID [5]	Ukazovateľ	Mer. jedn. [255]	Čiastkový cieľ (2024) [200]	Konečná cieľová hodnota (2029) [200]
PO2	SO(VI)	RC0116 Interreg	Spoločne vypracované riešenia	ks		
PO2	SO(VI)	RC084 Interreg	Pilotné akcie vypracované a implementované spoločne	ks		

PO2	SO(VI)	RC087 Interreg	Organizácie spolupracujúce cez hranice	ks		
-----	--------	-------------------	--	----	--	--

Tabuľka 3 Ukazovatele výsledkov

Pr.	Špec. cieľ	ID	Ukazovateľ	Mer. jednotka	Východisková hodnota	Ref. rok	Konečná cieľová hodnota (2029)	Zdroj údajov	Poznámky
PO2	SO(VI)	RCR104 Interreg	Riešenia prevzaté alebo rozšírené						
PO2	SO(VI)	RCR79 Interreg	Spoločné stratégie a prevzaté akčné plány						
PO2	SO(VI)	RCR84 Interreg	Organizácie spolupracujúce po ukončení projektu						

2.1.4. Hlavné cieľové skupiny

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. e) bod iii), článok 17 ods. 9 písm. c) bod iv)

Hlavnými cieľovými skupinami špecifického cieľa sú tieto zainteresované strany programovej oblasti:

- Podnikatelia v oblasti spracovania potravín
- Poľnohospodárski výrobcovia (farmári)
- Obyvatelia pohraničného regiónu

Očakáva sa, že žiadosti budú realizovať tieto druhy prijímateľov (zoznam nie je vyčerpávajúci):

- Malé a stredné podniky
- Miestne a územné samosprávy a ich rozpočtové organizácie
- Organizácie odpadového hospodárstva
- Univerzity a výskumné organizácie
- Európske zoskupenia pre územnú spoluprácu
- Mimovládne organizácie
- Vzdelávacie organizácie

2.1.5. Označenie konkrétneho cieľového územia vrátane plánovaného využívania integrovaných územných investícií (IÚI), miestneho rozvoja vedeného komunitou alebo ďalších územných nástrojov

Odkaz: Článok 17 ods. 3 písm. e) bod iv)

2.1.6. Plánované využitie finančných nástrojov

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. e) bod v)

2.1.7. Orientačné rozdelenie zdrojov na programy EÚ podľa typu intervencie

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. e) bod vi), článok 17 ods. 9 písm. c) bod v)

Tabuľka 4 – Dimenzia 1 – oblasť intervencie

Číslo priority	Fond	Špecifický cieľ	Kód	Suma (v EUR)

Tabuľka 5 – Dimenzia 2 – forma financovania

Číslo priority	Fond	Špecifický cieľ	Kód	Suma (v EUR)

Tabuľka 6 – Dimenzia 3 – mechanizmus územnej realizácie a územné zameranie

Číslo priority	Fond	Špecifický cieľ	Kód	Suma (v EUR)

2.2. Názov priority

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. d)

Prioritná os 1 - Zelenšia Európa

2.2.1. Špecifický cieľ

PO2 – SO(VII) – posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, a to aj v mestských oblastiach, a zníženie všetkých foriem znečistenia

2.2.2. Súvisiace typy opatrení a ich očakávaný príspevok k uvedeným špecifickým cieľom a v relevantnom prípade k makroregionálnym stratégiám a stratégiám pre morské oblasti, kde je to vhodné

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. e) bod i), článok 17 ods. 9 písm. c) bod ii)

Opatrenie 1.2.1 - Ochrana prírodného kapitálu

Vybrané opatrenia prispievajú k ochrane prírodného kapitálu, ktorý vytvára základné podmienky pre ľudskú existenciu. Medzi tieto podmienky patrí úrodná pôda, multifunkčné lesy, produkujúce územie, čistý vzduch a kvalitná sladká voda. Jedným z hlavných prvkov súdržnosti pohraničného regiónu je jeho krajinná štruktúra, ktorá vytvára pevný základ pre spoločné akcie. Vybrané opatrenia prispievajú k ochrane a zachovaniu prírody, zlepšeniu kvality sladkej vody, zvýšeniu biodiverzity v programovej oblasti a rozvoju zelenej infraštruktúry.

1) Ochrana prírody a jej zachovanie

Mokrade, prírodné a prírode blízke lesy sú životne dôležité pre biodiverzitu, spoločnosť a v boji proti zmenám klímy. Zachovaním lesov a obnovou mokradí toto opatrenie prispieva k zníženiu emisií CO₂ a k ochrane ekosystémov, ktoré sú rozhodujúce pre zachovanie biodiverzity.

Pôda je životne dôležitým zdrojom, ktorý zabezpečuje pôdne funkcie a mnohé základné služby ekosystému, ako je regulácia cyklu vody a živín, produkcia potravín, poskytuje fyzický základ pre výstavbu a poskytuje biotopy pre rôzne druhy. Kľúčovými hrozbami pre pôdu sú erózia, záplavy a zosuvy pôdy, strata organickej hmoty v pôde, zasoľovanie, kontaminácia, zhutnenie, nepriepustnosť a strata biodiverzity pôdy.

Opatrenie okrem iného podporuje cezhraničné iniciatívy, ktoré

- chráni a obnovujú prirodzené mokrade;

- zabezpečujú zalesňovanie, obnovu lesov a výsadbu stromov, čo je priaznivé pre biodiverzitu;
- bránia degradácii pôdy a zachovávajú jej funkcie;
- zapájajú miestne komunity prostredníctvom vzdelávacích kampaní na zvýšenie informovanosti;

2) Zlepšenie kvality povrchových a podzemných vôd

Kvalita povrchových vôd sa za posledné desaťročia zlepšila, no znečistenie z poľnohospodárstva, mestských a priemyselných odpadových vôd je stále značné. Povrchové vody boli používané na likvidáciu ľudského, poľnohospodárskeho a priemyselného odpadu, čo poškodilo kvalitu vody.

Opatrenie okrem iného podporuje cezhraničné iniciatívy, ktoré

- posilňujú cezhraničnú inštitucionálnu spoluprácu príslušných orgánov;
- monitorujú a analyzujú kvalitu vody a kvantifikujú zásadné tlaky na povrchové vody;
- monitorujú a analyzujú príslušné mikroskopické znečisťujúce látky a znečisťujúce látky (pesticídy, liečivá a ich metabolity, priemyselné znečistenie) v pitnej vode;
- odstraňujú škodlivé a perzistentné látky z povrchových vôd;
- zapájajú miestne komunity prostredníctvom vzdelávacích kampaní na zvýšenie informovanosti;

3) Biodiverzita

Biodiverzitu tvorí diverzita génov, diverzita druhov a diverzita celých ekosystémov. Strata biodiverzity je strata druhov a zníženie produktivity a odolnosti celých ekosystémov.

Opatrenie okrem iného podporuje cezhraničné iniciatívy, ktoré

- opäť zavádzajú pôvodné, klimaticky odolné druhy;
- chránia miesta rozmnožovania ohrozených druhov;
- sledujú a kontrolujú invázne druhy;
- monitorujú migračné koridory voľne žijúcich živočíchov;
- revitalizujú biotopy a predchádzajú fragmentácii biotopov;
- zapájajú miestne komunity prostredníctvom vzdelávacích kampaní na zvýšenie informovanosti;

4) Zelená infraštruktúra

Zelená infraštruktúra je sieť prírodných a poloprírodných oblastí s ďalšími environmentálnymi prvkami navrhnutými a riadenými tak, aby poskytovali širokú škálu ekosystémových služieb, ako napríklad čistenie vody, kvalita ovzdušia, priestor na rekreáciu a zmierňovanie zmeny klímy a prispôbovanie sa jej. Navrhované opatrenia zlepšujú podmienky životného prostredia prostredníctvom rozvoja siete zelených (pozemných) a modrých (vodných) priestorov, čím zlepšujú zdravie občanov a kvalitu života.

Opatrenie okrem iného podporuje cezhraničné iniciatívy, ktoré udržiavajú, prepájajú a zlepšujú zelenú infraštruktúru, ako napríklad

- parky, mestskú zeleň, riečne koridory;
- multifunkčné farmy;
- rybie rebríky, rybie prechody, rybovody na hraničných riekach;
- zelené steny a strechy;
- trstinové lôžka;
- nadchody pre divokú zver;
- krajnice s divokými kvetmi

- úle;
- živé ploty;

Opatrenie 1.2.2 - Spoločné riadenie rizík

1) Riadenie povodňových rizík

Aj keď sú povodne súčasťou prírody, spoločnosť sa stala zraniteľnejšou voči prírodným nebezpečenstvám. Navrhované akcie prispievajú k posunu od obranných opatrení proti nebezpečenstvám k riadeniu rizík a životu s povodňami, pričom treba mať na pamäti, že prevencia pred povodňami by sa nemala obmedzovať na povodňové udalosti. Opatrenie prispieva k zvýšeniu kapacity cezhraničného riadenia povodňových rizík v pohraničnom regióne a k zlepšeniu koordinácie a reakčných schopností organizácií zapojených do ochrany pred povodňami.

Opatrenie okrem iného podporuje cezhraničné iniciatívy, ktoré

- posilňujú cezhraničnú inštitucionálnu spoluprácu príslušných orgánov;
- obnovujú prirodzené záplavové zóny riek, aby sa znovu aktivovala schopnosť prirodzených mokradí a záplavových území zadržiavať vodu a zmierňovať následky povodní;
- budujú systémy včasného varovania a predpovedné systémy;
- zlepšujú infraštruktúru ochrany pred povodňami;

2) Riadenie rizík katastrof

V posledných rokoch zaznamenala EÚ celý rad nepriaznivých udalostí, ktoré spôsobili devastáciu ľudských životov, majetku, životného prostredia a kultúrneho dedičstva. Opatrenie prispieva k zvýšeniu kapacity cezhraničného riadenia rizík katastrof v pohraničnom regióne a k zlepšeniu koordinácie a schopnosti reakcie organizácií zapojených do riadenia rizík katastrof.

Opatrenie okrem iného podporuje cezhraničné iniciatívy, ktoré

- posilňujú cezhraničnú inštitucionálnu spoluprácu príslušných orgánov;
- zlepšujú infraštruktúru na predchádzanie alebo odstraňovanie rizík, ktoré predstavujú prírodné a človekom spôsobené nebezpečenstvá;
- zvyšujú povedomie verejnosti, pripravenosť a účasť občanov;

2.2.3. Ukazovatele

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. e) bod ii), článok 17 ods. 9 písm. c) bod iii)

Tabuľka 2 Ukazovatele výstupov

Pr.	Špec. cieľ	ID [5]	Ukazovateľ	Mer. jedn. [255]	Čiastkový cieľ (2024) [200]	Konečná cieľová hodnota (2029) [200]
PO2	SO(VI)	RC0116 Interreg	Spoločne vypracované riešenia	ks		
PO2	SO(VI)	RC084 Interreg	Pilotné akcie vypracované a implementované spoločne	ks		
PO2	SO(VI)	RC087 Interreg	Organizácie spolupracujúce cez hranice	ks		

Tabuľka 3 Ukazovatele výsledkov

Pr.	Špec. cieľ	ID	Ukazovateľ	Mer. jednotka	Východisková hodnota	Ref. rok	Konečná cieľová hodnota (2029)	Zdroj údajov	Poznámky
P02	SO(VI)	RCR104 Interreg	Riešenia prevzaté alebo rozšírené						
P02	SO(VI)	RCR79 Interreg	Spoločné stratégie a prevzaté akčné plány						
P02	SO(VI)	RCR84 Interreg	Organizácie spolupracujúce po ukončení projektu						

2.2.1. Hlavné cieľové skupiny

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. e) bod iii), článok 17 ods. 9 písm. c) bod iv)

Hlavnými cieľovými skupinami špecifického cieľa sú obyvatelia pohraničného regiónu, najmä ľudia žijúci v blízkosti cezhraničných riek.

Očakáva sa, že žiadosti budú realizovať tieto druhy prijímateľov (zoznam nie je vyčerpávajúci):

- Organizácie hospodárenia s vodami
- Riaditeľstvá národných parkov, prírodné parky
- Organizácie na ochranu životného prostredia
- Mimovládne organizácie
- Miestne a územné samosprávy a ich rozpočtové organizácie
- Európske zoskupenia pre územnú spoluprácu
- Univerzity a výskumné organizácie
- Vzdelávacie organizácie
- Organizácie hospodárenia s vodami
- Organizácie pre zvládanie katastrof

2.2.2. Označenie konkrétneho cieľového územia vrátane plánovaného využívania integrovaných územných investícií (IÚI), miestneho rozvoja vedeného komunitou alebo ďalších územných nástrojov

Odkaz: Článok 17 ods. 3 písm. e) bod iv)

2.2.3. Plánované využitie finančných nástrojov

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. e) bod v)

2.2.4. Orientačné rozdelenie zdrojov na programy EÚ podľa typu intervencie

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. e) bod vi), článok 17 ods. 9 písm. c) bod v)

Tabuľka 4 – Dimenzia 1 – oblasť intervencie

Číslo priority	Fond	Špecifický cieľ	Kód	Suma (v EUR)

Tabuľka 5 – Dimenzia 2 – forma financovania

Číslo priority	Fond	Špecifický cieľ	Kód	Suma (v EUR)

Tabuľka 6 – Dimenzia 3 – mechanizmus územnej realizácie a územné zameranie

Číslo priority	Fond	Špecifický cieľ	Kód	Suma (v EUR)

2.3. Názov priority

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. d)

Prioritná os 2 - Sociálnejšia a inkluzívnejšia Európa

2.3.1. Špecifický cieľ

PO4-SO(I) – zlepšenie účinnosti a inkluzívnosti trhov práce a prístupu ku kvalitnému zamestnaniu prostredníctvom rozvoja sociálnej infraštruktúry a podpory sociálneho hospodárstva;

2.3.2. Súvisiace typy akcií a ich očakávaný príspevok k uvedeným špecifickým cieľom a v relevantnom prípade k makroregionálnym stratégiám a stratégiám pre morské oblasti, kde je to vhodné

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. e) bod i), článok 17 ods. 9 písm. c) bod ii)

Opatrenie 2.1.1 - Zavádzanie sociálnych inovácií pre znevýhodnené a zraniteľné skupiny

Navrhované opatrenia prispievajú k napĺňaniu sociálnych potrieb, ktoré nie sú uspokojované alebo ktoré sú uspokojované nedostatočne, v súvislosti s bojom proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu, podporou vysokej úrovne kvalitnej a udržateľnej zamestnanosti, zaručením primeranej sociálnej ochrany, ktorá predchádza chudobe. Opatrenie podporuje rozvoj alebo prispôsobenie sociálnych inovácií, ktorými môžu byť produkty, služby alebo modely, ktoré účinnejšie riešia nenaplnené sociálne potreby.

Opatrenie okrem iného podporuje cezhraničné iniciatívy, ktoré

- posilňujú cezhraničnú inštitucionálnu spoluprácu príslušných inštitúcií a orgánov prostredníctvom vypracovania cezhraničných stratégií, plánov a politík;
- zvyšujú konkurencieschopnosť znevýhodnených a zraniteľných skupín na trhu práce;
- zapájajú znevýhodnené a zraniteľné skupiny do činností odbornej prípravy a celoživotného vzdelávania;
- zlepšujú pracovné podmienky organizácií zamestnávajúcich znevýhodnené a zraniteľné skupiny;
- rozvíjajú sociálne podniky vytvárajúce sociálnu hodnotu podnikateľským, trhovu orientovaným spôsobom;
- navrhujú a prispôbujú inovatívne riešenia predstavujúce nové metódy a prístupy založené na nových poznatkoch, skúsenostiach a odborných znalostiach;
- posilňujú sociálnu súdržnosť, začlenenie a účasť zabezpečením prístupu k sociálnym, rekreačným a kultúrnym aktivitám;
- znižujú izoláciu a udržiavajú sociálne siete a prispievajú k osobnému naplneniu;
- zapájajú miestne komunity prostredníctvom vzdelávacích kampaní a zvyšovaním informovanosti;

2.3.3. Ukazovatele

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. e) bod ii), článok 17 ods. 9 písm. c) bod iii)

Tabuľka 2 Ukazovatele výstupov

Pr.	Špec. cieľ	ID [5]	Ukazovateľ	Mer. jedn. [255]	Čiastkový cieľ (2024) [200]	Konečná cieľová hodnota (2029) [200]
PO4	SO I,	RC0116 Interreg	Spoločne vypracované riešenia	ks		
PO4	SO I	RC087 Interreg	Organizácie spolupracujúce cez hranice	ks		

PO4	SO I	RC084 Interreg	Pilotné akcie vypracované a implementované spoločne	ks		
PO4	SO I	RC081	Účasť na spoločných cezhraničných akciách	účasť		

Tabuľka 3 Ukazovatele výsledkov

Pr.	Špec. cieľ	ID	Ukazovateľ	Mer. jednotka	Východisková hodnota	Ref. rok	Konečná cieľová hodnota (2029)	Zdroj údajov	Poznámky
PO4	SO I	RCR104 Interreg	Riešenia prevzaté alebo rozšírené						
PO4	SO I	RCR84 Interreg	Organizácie spolupracujúce po ukončení projektu						

2.3.4. Hlavné cieľové skupiny

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. e) bod iii), článok 17 ods. 9 písm. c) bod iv)

Hlavnými cieľovými skupinami špecifického cieľa sú tieto zainteresované strany programovej oblasti:

- znevýhodnené a zraniteľné skupiny (napríklad deti, etnické menšiny, trvalo nezamestnaní ľudia, ľudia žijúci v chudobe, ľudia so zdravotným postihnutím, izolovaní starší ľudia atď.)

Očakáva sa, že žiadosti budú realizovať tieto druhy prijímateľov (zoznam nie je vyčerpávajúci):

- Miestne a územné samosprávy a ich rozpočtové organizácie
- Európske zoskupenia pre územnú spoluprácu
- Malé a stredné podniky
- Verejné orgány a inštitúcie
- Vzdelávacie organizácie
- Mimovládne organizácie
- Cirkvi

2.3.5. Označenie konkrétneho cieľového územia vrátane plánovaného využívania integrovaných územných investícií (IÚI), miestneho rozvoja vedeného komunitou alebo ďalších územných nástrojov

Odkaz: Článok 17 ods. 3 písm. e) bod iv)

2.3.6. Plánované využitie finančných nástrojov

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. e) bod v)

2.3.7. Orientačné rozdelenie zdrojov na programy EÚ podľa typu intervencie

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. e) bod vi), článok 17 ods. 9 písm. c) bod v)

Tabuľka 4 – Dimenzia 1 – oblasť intervencie

Číslo priority	Fond	Špecifický cieľ	Kód	Suma (v EUR)

Tabuľka 5 – Dimenzia 2 – forma financovania

Číslo priority	Fond	Špecifický cieľ	Kód	Suma (v EUR)

Tabuľka 6 – Dimenzia 3 – mechanizmus územnej realizácie a územné zameranie

Číslo priority	Fond	Špecifický cieľ	Kód	Suma (v EUR)

2.4. Názov priority

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. d)

Prioritná os 2 - Sociálnejšia a inkluzívnejšia Európa

2.4.1. Špecifický cieľ

PO4-SO(II) – zlepšenie rovnakého prístupu k inkluzívnym a kvalitným službám v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a celoživotného vzdelávania prostredníctvom rozvoja dostupnej infraštruktúry vrátane podpory odolnosti pre diaľkové a online vzdelávanie a odbornú prípravu;

2.4.2. Súvisiace typy opatrení a ich očakávaný príspevok k uvedeným špecifickým cieľom a v relevantnom prípade k makroregionálnym stratégiám a stratégiám pre morské oblasti, kde je to vhodné

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. e) bod i), článok 17 ods. 9 písm. c) bod ii)

Opatrenie 2.2.1 - Zlepšenie prístupu k inkluzívnemu a kvalitnému vzdelávaniu

Navrhované opatrenie prispieva k investíciám do vzdelávania a odbornej prípravy s cieľom zabezpečiť právo občanov na kvalitné a inkluzívne vzdelávanie, odbornú prípravu a celoživotné vzdelávanie, ktoré rozvíja ich kľúčové kompetencie a základné zručnosti. Program podporuje opatrenia na odstránenie negatívnych účinkov narušenia poskytovania príležitostí na vzdelávanie, odbornú prípravu a mobilitu pre učiacich sa, učiteľov a vychovávateľov spôsobené opatreniami prijatými na boj proti šíreniu vírusu COVID-19.

Opatrenie okrem iného podporuje cezhraničné iniciatívy, ktoré

- posilňujú cezhraničnú inštitucionálnu spoluprácu príslušných organizácií;
- zlepšujú monitorovacie a hodnotiace systémy preukazujúce pokrok škôl;
- poskytujú školenie pre zamestnancov škôl a zvyšujú dostupnosť a používanie kvalitných vzdelávacích nástrojov a zdrojov;
- prispôbujú osvedčené postupy a zdroje na zavádzanie kooperatívnych prístupov v školách s cieľom zlepšiť inkluzívnosť a poskytnúť rovnaké príležitosti;
- predchádzajú predčasnému ukončeniu školskej dochádzky a zapájajú tých, ktorí predčasne ukončia školskú dochádzku do vzdelávania a odbornej prípravy;
- rozvíjajú digitálne vzdelávacie nástroje vrátane nástrojov zameraných na zlepšenie digitálnej gramotnosti, nové prístupy, metodiky;
- vylepšujú a modernizujú vzdelávaciu infraštruktúru, a tým zlepšujú vzdelávacie prostredie pre študentov a pracovné podmienky pre učiteľov;
- realizujú preventívne programy a kampane na zvyšovanie povedomia o zdravotných problémoch medzi študentmi a ich rodinami (napr. užívanie drog, kybernetické nebezpečenstvá, šikanovanie atď.).

2.4.3. Ukazovatele

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. e) bod ii), článok 17 ods. 9 písm. c) bod iii)

Tabuľka 2 Ukazovatele výstupov

Pr.	Špec. cieľ	ID [5]	Ukazovateľ	Mer. jedn. [255]	Čiastkový cieľ (2024) [200]	Konečná cieľová hodnota (2029) [200]
PO4	SO II	RC087 Interreg	Organizácie spolupracujúce cez	ks		

			hranice			
PO4	SO II	RCO84 Interreg	Pilotné akcie vypracované a implementované spoločne	ks		
PO4	SO II	RCO81	Účast' na spoločných cezhraničných akciách	účasť		

Tabuľka 3 Ukazovatele výsledkov

Pr.	Špec. cieľ	ID	Ukazovateľ	Mer. jednotka	Východisková hodnota	Ref. rok	Konečná cieľová hodnota (2029)	Zdroj údajov	Poznámky
PO4	SO II	RCR84 Interreg	Organizácie spolupracujúce po ukončení projektu						

2.4.1. Hlavné cieľové skupiny

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. e) bod iii), článok 17 ods. 9 písm. c) bod iv)

Hlavnými cieľovými skupinami špecifického cieľa sú tieto zainteresované strany programovej oblasti:

- obyvatelia pohraničného regiónu
- učitelia
- študenti

Očakáva sa, že žiadosti budú realizovať tieto druhy prijímateľov (zoznam nie je vyčerpávajúci):

- Vzdelávacie organizácie
- Mimovládne organizácie
- Cirkvi
- Miestne a územné samosprávy a ich rozpočtové organizácie
- Európske zoskupenia pre územnú spoluprácu
- Orgány verejnej moci

2.4.2. Označenie konkrétneho cieľového územia vrátane plánovaného využívania integrovaných územných investícií (IÚI), miestneho rozvoja vedeného komunitou alebo ďalších územných nástrojov

Odkaz: Článok 17 ods. 3 písm. e) bod iv)

2.4.3. Plánované využitie finančných nástrojov

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. e) bod v)

2.4.4. Orientačné rozdelenie zdrojov na programy EÚ podľa typu intervencie

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. e) bod vi), článok 17 ods. 9 písm. c) bod v)

Tabuľka 4 – Dimenzia 1 – oblasť intervencie

Číslo priority	Fond	Špecifický cieľ	Kód	Suma (v EUR)

Tabuľka 5 – Dimenzia 2 – forma financovania

Číslo priority	Fond	Špecifický cieľ	Kód	Suma (v EUR)

Tabuľka 6 – Dimenzia 3 – mechanizmus územnej realizácie a územné zameranie

Číslo priority	Fond	Špecifický cieľ	Kód	Suma (v EUR)

2.5. Názov priority

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. d)

Prioritná os 2 - Sociálnejšia a inkluzívnejšia Európa

2.5.1. Špecifický cieľ

PO4- SO(V) – zabezpečenie rovnakého prístupu k zdravotnej starostlivosti a posilnenie odolnosti zdravotníckych systémov vrátane primárnej starostlivosti a podpora prechodu z ústavnej na rodinnú a komunitnú starostlivosť;

2.5.2. Súvisiace typy opatrení a ich očakávaný príspevok k uvedeným špecifickým cieľom a v relevantnom prípade k makroregionálnym stratégiám a stratégiám pre morské oblasti, kde je to vhodné

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. e) bod i), článok 17 ods. 9 písm. c) bod ii)

Opatrenie 2.3.1 - Zlepšenie rodinných a komunitných služieb zdravotnej starostlivosti

Navrhované opatrenia zlepšujú solidaritu medzi generáciami v starnúcej spoločnosti a vytvárajú podmienky, ktoré umožňujú starším ľuďom lepšie sa starať o vlastný život a prispievať k ekonomike a spoločnosti a žiť dôstojne ako plnohodnotní členovia spoločnosti.

Veľké segregované pobytové inštitúcie nedokážu zabezpečiť služby zamerané na človeka a primeranú podporu potrebnú na dosiahnutie úplného začlenenia ľudí so zdravotným postihnutím, problémami duševného zdravia a starších ľudí. Navrhované opatrenia eliminujú fyzické odlúčenie týchto občanov od komunít a rodín a umožňujú im plne sa zapojiť do ich komunity a širšej spoločnosti prostredníctvom rozvoja rodinných a komunitných zdravotníckych služieb.

Opatrenie okrem iného podporuje cezhraničné iniciatívy, ktoré

- posilňujú cezhraničnú inštitucionálnu spoluprácu príslušných organizácií a orgánov prostredníctvom vypracovania spoločných politík, stratégií a plánov;
- podporujú výskum a inovácie na zlepšenie života ľudí so zdravotným postihnutím, ľudí s problémami duševného zdravia a starších ľudí;
- zlepšujú služby umožňujúce ľuďom pracujúcim mimo zdravotníckych zariadení vykonávať ich služby na individuálnej, rodinnej alebo komunitnej úrovni;
- podporujú elektronické začlenenie a elektronické zdravotníctvo, technologické inovácie a inovácie v oblasti IKT (napr. telemedicína);
- zavádzajú inovatívne terapeutické metodiky pre rozvoj motorických, zmyslových a kognitívnych zručností starších dospelých;
- podporujú prevenciu chorôb a včasnú diagnostiku počas celého životného cyklu, ako aj rehabilitáciu vedúcu k aktívnemu a zdravému starnutiu a nezávislému životu;
- zapájajú miestne komunity prostredníctvom vzdelávacích kampaní a zvyšovaním informovanosti;

Opatrenie 2.3.2 - Posilnenie cezhraničnej spolupráce medzi zdravotníckymi zariadeniami

Navrhované opatrenia uľahčujú prekračovanie hraníc, čo podporuje mobilitu pacientov a zdravotníckych pracovníkov a buduje prístup k vysokokvalitným službám zdravotnej starostlivosti v cezhraničnej oblasti.

Opatrenie okrem iného podporuje cezhraničné iniciatívy, ktoré

- posilňujú spoluprácu príslušných organizácií a orgánov prostredníctvom vypracovania spoločných politík, stratégií, plánov, metód a štúdií;
- podporujú cezhraničné zdravotnícke služby, ktoré umožňujú cezhraničnú mobilitu pacientov a

- zdravotníckych pracovníkov;
- budujú prístup ku kvalitným zdravotníckym službám využívaním nového vybavenia, zdieľaných služieb a spoločných zariadení v cezhraničnej oblasti;
- používajú telekomunikačnej technológie na lekárske diagnostické, monitorovacie a terapeutické účely;
- podporujú prenos know-how medzi príslušnými organizáciami najmä v súvislosti s pandemickou krízou a jej účinkami.

2.5.3. Ukazovatele

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. e) bod ii), článok 17 ods. 9 písm. c) bod iii)

Tabuľka 2 Ukazovatele výstupov

Pr.	Špec. cieľ	ID [5]	Ukazovateľ	Mer. jedn. [255]	Čiastkový cieľ (2024) [200]	Konečná cieľová hodnota (2029) [200]
PO4	SO IV	RC0116 Interreg	Spoločne vypracované riešenia	ks		
PO4	SO IV	RC087 Interreg	Organizácie spolupracujúce cez hranice	ks		
PO4	SO IV	RC084 Interreg	Pilotné akcie vypracované a implementované spoločne	ks		
PO4	SO IV	RC081	Účasť na spoločných cezhraničných akciách	účasť		

Tabuľka 3 Ukazovatele výsledkov

Pr.	Špec. cieľ	ID	Ukazovateľ	Mer. jednotka	Východisková hodnota	Ref. rok	Konečná cieľová hodnota (2029)	Zdroj údajov	Poznámky
PO4	SO IV	RCR104 Interreg	Riešenia prevzaté alebo rozšírené						
PO4	SO IV	RCR84 Interreg	Organizácie spolupracujúce po ukončení projektu						

2.5.1. Hlavné cieľové skupiny

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. e) bod iii), článok 17 ods. 9 písm. c) bod iv)

Hlavnými cieľovými skupinami špecifického cieľa sú tieto zainteresované strany programovej oblasti:

- obyvatelia pohraničnej oblasti;
- ľudia so zdravotným postihnutím;
- ľudia s problémami duševného zdravia; a
- starší ľudia.

Očakáva sa, že žiadosti budú realizovať tieto druhy prijímateľov (zoznam nie je vyčerpávajúci):

- Mimovládne organizácie
- Miestne a územné samosprávy a ich rozpočtové organizácie

- Verejné inštitúcie a orgány
- Zdravotnícke inštitúcie
- Malé a stredné podniky
- Univerzity a výskumné organizácie
- Európske zoskupenia pre územnú spoluprácu
- Vzdelávacie organizácie

2.5.2. Označenie konkrétneho cieľového územia vrátane plánovaného využívania integrovaných územných investícií (IÚI), miestneho rozvoja vedeného komunitou alebo ďalších územných nástrojov

Odkaz: Článok 17 ods. 3 písm. e) bod iv)

Žiadosti sa vyberú prostredníctvom jednokolového výberového konania s týmito potenciálnymi prijímateľmi (zoznam nie je vyčerpávajúci):

2.5.3. Plánované využitie finančných nástrojov

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. e) bod v)

2.5.4. Orientačné rozdelenie zdrojov na programy EÚ podľa typu intervencie

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. e) bod vi), článok 17 ods. 9 písm. c) bod v)

Tabuľka 4 – Dimenzia 1 – oblasť intervencie

Číslo priority	Fond	Špecifický cieľ	Kód	Suma (v EUR)

Tabuľka 5 – Dimenzia 2 – forma financovania

Číslo priority	Fond	Špecifický cieľ	Kód	Suma (v EUR)

Tabuľka 6 – Dimenzia 3 – mechanizmus územnej realizácie a územné zameranie

Číslo priority	Fond	Špecifický cieľ	Kód	Suma (v EUR)

2.6. Názov priority

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. d)

Prioritná os 2 - Sociálnejšia a inkluzívnejšia Európa

2.6.1. Špecifický cieľ

PO4-SO(VI) posilnenie úlohy kultúry a trvalo udržateľného cestovného ruchu v hospodárskom rozvoji, sociálnom začlenení a sociálnych inováciách;

2.6.2. Súvisiace typy opatrení a ich očakávaný príspevok k uvedeným špecifickým cieľom a v relevantnom prípade k makroregionálnym stratégiám a stratégiám pre morské oblasti, kde je to vhodné

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. e) bod i), článok 17 ods. 9 písm. c) bod ii)

Opatrenie 2.4.1 - Zachovanie miestneho dedičstva

Pod vplyvom procesov akými sú globalizácia, modernizácia a urbanizácia vidia vidiecke obce svoju autenticitu, identitu, tradíciu lokalít ako podkopávanú, čím sú menej schopné pracovať na zachovaní svojej miestnej identity. Toto opatrenie umožňuje malým mestským oblastiam a vidieckym obciam udržať a posilniť si svoju miestnu identitu.

Toto sa vykonáva najmä vo forme činností týkajúcich sa tvorby lokalít; čím sa silne spája miestnu identitu s identitou lokality. Opatrenie prispieva k zlepšeniu kvality života a zachovaniu miestnych hodnôt a tradícií v malých mestských oblastiach a vidieckych obciach.

Opatrenie okrem iného podporuje cezhraničné iniciatívy, ktoré

- valorizovať miesta kultúrneho, historického a náboženského dedičstva a zabezpečiť ich udržateľné využitie na budovanie komunít, vzdelávanie alebo kultúrne účely zvyšujúce kvalitu života miestnej komunity;
- podporovať „inteligentné a konkurencieschopné dediny“ vo vidieckych oblastiach, ktoré využívajú inovatívne riešenia na zlepšenie svojej odolnosti, pričom stavajú na miestnych silných stránkach a príležitostiach;

Opatrenie 2.4.2 - Komplexný rozvoj turistických destinácií

Očakáva sa, že toto opatrenie zvýši celkovú udržateľnosť a konkurencieschopnosť cestovného ruchu v regiónoch poskytovaním integrovaných, vzájomne prepojených a harmonizovaných turistických ponúk (napr. tematické trasy, balíčky cestovného ruchu atď.). Opatrenie je primárne zameraná na podporu eko-, zeleného, tematického a MICE (stretnutia, stimuly, konferencie, výstavy) turizmu v malom rozsahu, ktorý zahŕňa návštevu prírodných oblastí, ktoré minimalizujú vplyv na životné prostredie, podporujú blahobyt miestnych ľudí, a zahŕňa výklad a vzdelávanie. Očakáva sa, že komplexný zážitok cestovného ruchu s doplnkovými službami a kvalitnými a s digitlizovanými informáciami prispeje k predĺženiu pobytu v regióne. Navyše, integrovaný prístup prostredníctvom **územných akčných plánov** založených na spolupráci medzi už existujúcimi individuálnymi rozvoji môže podporiť celkovú udržateľnosť projektov cestovného ruchu z posledných rokov.

Opatrenie okrem iného podporuje nasledovné cezhraničné iniciatívy:

- ochrana, obnova, rekonštrukcia a valorizácia lokalít kultúrneho, historického, náboženského a prírodného dedičstva zabezpečujúca ich udržateľné využitie pre cestovný ruch;
- rozvoj záujmových bodov priťahujúcich návštevníkov v programovej oblasti;
- zlepšiť infraštruktúrne zázemie destinácií cestovného ruchu (parkoviská, infraštruktúra údržby atď.)

- rozvíjať dostupnosť destinácií cestovného ruchu budovaním ciest a cyklistických komunikácií;
- vytváranie nových alebo rozvoj existujúcich trhov orientovaných služieb cestovného ruchu;
- rozvoj tematických trás, spoločné balíčky cestovného ruchu, harmonizácia komplexných ponúk cestovného ruchu,
- mobilizovať potenciál digitalizácie služieb v cestovnom ruchu;
- vytvorenie inštitucionálneho zázemia pre koordináciu regionálneho cestovného ruchu atď.

2.6.3. Ukazovatele

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. e) bod ii), článok 17 ods. 9 písm. c) bod iii)

Tabuľka 2 Ukazovatele výstupov

PO	Špecifický cieľ	ID [5]	Ukazovateľ	Merná jednotka [255]	Čiastkový cieľ (2024) [200]	Konečná cieľová hodnota (2029) [200]
PO4	SO V	RC0116	Spoločne vypracované riešenia	vypracované riešenia		
PO4	SO V	RC084	Pilotné akcie vypracované a implementované spoločne	pilotné akcie		
PO4	SO V	RC081	Účast' na spoločných cezhraničných akciách	účasť		
PO4	SO V	RC087	Organizácie spolupracujúce cez hranice	účasť		

Tabuľka 3 Ukazovatele výsledkov

PO	Špecifický cieľ	ID	Ukazovateľ	Mer. jednotka	Východisková hodnota	Ref. rok	Konečná cieľová hodnota (2029)	Zdroj údajov	Poznámky
PO4	SO V	RCR104	Riešenia prevzaté alebo rozšírené						
PO4	SO V	RCR84	Organizácie spolupracujúce cez hranice po ukončení projektu						

2.6.1. Hlavné cieľové skupiny

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. e) bod iii), článok 17 ods. 9 písm. c) bod iv)

Hlavnými cieľovými skupinami špecifického cieľa sú tieto zainteresované strany programovej oblasti:

- obyvatelia programovej oblasti;
- obyvatelia malých mestských oblastí a vidieckych obcí;
- návštevníci;
- podnikatelia v službách cestovného ruchu;

2.6.2. Označenie konkrétneho cieľového územia vrátane plánovaného využívania integrovaných územných investícií (IÚI), miestneho rozvoja vedeného komunitou alebo ďalších územných nástrojov

Odkaz: Článok 17 ods. 3 písm. e) bod iv)

V prípade opatrenia 2.4.1 sa žiadosti vyberú prostredníctvom jednokolového výberového konania. V prípade opatrenia 2.4.2 sa žiadosti vyberú prostredníctvom dvojkolového výberového konania podobného

tomu, ktoré bolo použité v programe Interreg V-A. V roku 2013 začali riadiace orgány programu navrhovať úplne nový spôsob financovania, ktorý by mohol reflektovať na rôzne územné potreby a výzvy, garantuje trvanlivosť podporených projektov a spája verejný a súkromný sektor s cieľom vytvárať nové pracovné miesta.

Nové rozvojové a výberové konanie vychádzalo zo spoločného plánu cezhraničného rozvoja s názvom Územný akčný plán pre zamestnanosť (TAPE). Základom akčného plánu bola starostlivo načrtnutá cieľová oblasť. Oblasť musela byť geograficky súvislá, zahŕňajúca územia oboch členských štátov a musela tvoriť súvislý geografický, ekonomický a sociálny celok, ktorý je vhodný na riešenie výziev trhu práce alebo určitých zoskupení ekonomických aktivít.

Zainteresované strany museli presne identifikovať potreby a možnosti cieľovej oblasti a navrhnuť komplexné operácie s celkovým cieľom vytvoriť nové pracovné miesta a zvýšiť cezhraničnú mobilitu pracovnej sily. Keďže tieto operácie je ťažké riešiť v rámci jedného projektu, žiadatelia museli vytvoriť vzájomne prepojenú skupinu projektov zahŕňajúcu tvrdé a mäkké prvky. Každý TAPE musel obsahovať 3 až 8 návrhov projektov, ktoré sú v synergickom alebo komplementárnom vzťahu.

V dôsledku dvojkoľovej výzvy na súťaž program financoval realizáciu 9 rôznych akčných plánov vrátane viac ako 45 projektov v rámci programovej oblasti na podporu udržateľnej a kvalitnej zamestnanosti a cezhraničnej pracovnej mobility.

V prípade opatrenia 2.4.2. je program ochotný realizovať územné akčné plány s podmienkou, že územné akčné plány sa budú zaoberať komplexným rozvojom destinácií cezhraničného cestovného ruchu so zapojením nasledujúcich potenciálnych prijímateľov (zoznam nie je vyčerpávajúci):

- Miestne a územné samosprávy a ich rozpočtové organizácie
- Európske zoskupenia pre územnú spoluprácu
- Organizácie pre riadenie destinácií
- Mimovládne organizácie
- Cirkvi
- Múzeá a kultúrne inštitúcie
- Riaditeľstvá národných parkov a prírodné parky
- Súkromní podnikatelia a malé a stredné podniky

2.6.3. Plánované využitie finančných nástrojov

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. e) bod v)

2.6.4. Orientačné rozdelenie zdrojov na programy EÚ podľa typu intervencie

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. e) bod vi), článok 17 ods. 9 písm. c) bod v)

Tabuľka 4 – Dimenzia 1 – oblasť intervencie

Číslo priority	Fond	Špecifický cieľ	Kód	Suma (v EUR)

Tabuľka 5 – Dimenzia 2 – forma financovania

Číslo priority	Fond	Špecifický cieľ	Kód	Suma (v EUR)

Tabuľka 6 – Dimenzia 3 – mechanizmus územnej realizácie a územné zameranie

Číslo priority	Fond	Špecifický cieľ	Kód	Suma (v EUR)

--	--	--	--	--

2.7. Názov priority

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. d)

Prioritná os 3 - Lepšie Interreg riadenie

2.7.1. Špecifický cieľ

ISO1- SO(II) Posilniť efektívnu verejnú správu podporou právnej a administratívnej spolupráce a spolupráce medzi občanmi, aktérmi občianskej spoločnosti a inštitúciami, najmä s cieľom vyriešiť právne a iné prekážky v pohraničných oblastiach

2.7.2. Súvisiace typy opatrení a ich očakávaný príspevok k uvedeným špecifickým cieľom a v relevantnom prípade k makroregionálnym stratégiám a stratégiám pre morské oblasti, kde je to vhodné

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. e) bod i), článok 17 ods. 9 písm. c) bod ii)

Opatrenie 3.1.1 - Odstránenie prekážok na hraniciach

Silnejšia integrácia slovensko-maďarského pohraničia a zintenzívnenie cezhraničných interakcií (mobilita) si vyžaduje systematické monitorovanie, analýzu a odstraňovanie právnych a administratívnych bariér. Špecifický cieľ 1 programu Interreg výslovne uprednostňuje intervencie zamerané na prekážky na hraniciach, prostredníctvom ktorých môže program výrazne zlepšiť podmienky vykonávania cezhraničných projektov.

Opatrenie okrem iného podporuje cezhraničné iniciatívy, ktoré

- systematicky identifikujú existujúce prekážky, s ktorými sa stretávajú bežní občania;
- analyzujú právne pozadie prekážok;
- vytvárajú platformy na výmenu informácií medzi príslušnými orgánmi;
- vypracovávajú projekty na riešenie identifikovaných prekážok;
- prevádzkujú stálu asistenčnú službu, ktorá zbiera a poskytuje informácie o prekážkach, riešeníach a podmienkach cezhraničnej mobility pre ľudí na hraniciach, vlastníkov projektov a orgány.

Opatrenie 3.1.2 - Fond malých projektov

Očakáva sa, že toto opatrenie prispeje k posilneniu cezhraničnej spolupráce medziľudskými činnosťami prostredníctvom Fondu malých projektov. Celkovým cieľom Fondu malých projektov (FMP) je posilniť sociálnu súdržnosť cez hranice podporou spolupráce na miestnej úrovni a vytvoriť a zlepšiť dlhodobú spoluprácu medzi aktérmi na oboch stranách hranice prostredníctvom podpory miestnych/regionálnych projektov.

Očakáva sa, že toto opatrenie vytvorí nové cezhraničné partnerstvá a vybuduje vzájomnú dôveru na úrovni obcí, verejných inštitúcií a občanov.

Opatrenie okrem iného podporuje nasledovné cezhraničné iniciatívy:

- organizovanie cezhraničných kultúrnych a športových podujatí pre ľudí žijúcich v prihraničnej oblasti;
- budovanie nových partnerstiev medzi samosprávami, verejnými inštitúciami, hospodárskymi subjektmi prostredníctvom spoločných študijných ciest, spoločných zasadnutí správnych rád, odborných konferencií atď.;
- organizovanie výmenných programov a spoločných táborov pre deti;
- podpora dvojjazyčnosti;
- podpora umeleckých festivalov a umeleckých predstavení na podporu cezhraničného partnerstva;

- podpora spoločného vývoja projektov a prípravy projektov pre budúcu výzvu programu Interreg na predkladanie návrhov;

2.7.3. Ukazovatele

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. e) bod ii), článok 17 ods. 9 písm. c) bod iii)

Tabuľka 2 Ukazovatele výstupov

Pr.	Špecifický cieľ	ID [5]	Ukazovateľ	Merná jednotka [255]	Čiastkový cieľ (2024) [200]	Konečná cieľová hodnota (2029) [200]
ISO1	SO II	RC0117	Identifikované riešenia pre právne/administratívne prekážky			
ISO1	SO III	RC081	Účasť na spoločných cezhraničných akciách	účasť		
ISO1	SO III	RC087	Organizácie spolupracujúce cez hranice	účasť		

Tabuľka 3 Ukazovatele výsledkov

Pr.	Špecifický cieľ	ID	Ukazovateľ	Mer. jednotka	Východisková hodnota	Ref. rok	Konečná cieľová hodnota (2029)	Zdroj údajov	Poznámky
ISO1	SO II	RCR82	Vyriešené alebo zmiernené právne/administratívne prekážky						
PO4	SO III	RCR84	Organizácie spolupracujúce cez hranice po ukončení projektu						

2.7.1. Hlavné cieľové skupiny

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. e) bod iii), článok 17 ods. 9 písm. c) bod iv)

Hlavnými cieľovými skupinami špecifického cieľa sú tieto zainteresované strany programovej oblasti:

- obyvatelia programovej oblasti
- Miestne a územné samosprávy a ich rozpočtové organizácie
- Európske zoskupenia pre územnú spoluprácu
- Mimovládne organizácie
- Cirkvi
- Vzdelávacie inštitúcie
- Súkromní podnikatelia a malé a stredné podniky

2.7.2. Označenie konkrétneho cieľového územia vrátane plánovaného využívania integrovaných územných investícií (IÚI), miestneho rozvoja vedeného komunitou alebo ďalších územných nástrojov

Odkaz: Článok 17 ods. 3 písm. e) bod iv)

V prípade opatrenia 3.1.1. pri zohľadnení strategického a zároveň koordinačného charakteru odstraňovania hraničnej prekážky sa plánuje financovanie mäkkého koordinačného projektu strategického významu.

V prípade opatrenia 3.1.2. po zohľadnení už existujúceho mechanizmu FMP v období 2014 – 2020 budú držitelia FMP (EZÚS) pokračovať v implementácii s potrebnými zmenami na základe získaných skúseností.

3. Finančný plán

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. f)

3.1. Finančné rozpočtové prostriedky podľa roku

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. g) bod i), článok 17 ods. 4 písm. a) až d)

Tabuľka 7

Fond	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	Spolu
EFRR	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Spolu	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
(1) Interreg A, vonkajšia cezhraničná spolupráca								

3.2. Celkové finančné rozpočtové prostriedky podľa fondu a národného spolufinancovania

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. f) bod ii), článok 17 ods. 4 písm. a) až d)

Tabuľka 8

Cieľ politiky č.	Priorita	Fond	Základ pre výpočet podpory EÚ (celkové oprávnené náklady alebo verejný príspevok)	Príspevok EÚ (a)=(a1)+(a2)	Orientačné rozdelenie príspevku EÚ		Národný príspevok (b)=(c)+(d)	Orientačné rozdelenie národného príspevku		Spolu (e)=(a)+(b)	Miera spolufinancovania (f)=(a)/(e)	Príspevky tretích krajín (pre informáciu)
					bez technickej pomoci podľa Článku 27 ods. 1 a1)	pre technickú pomoc podľa článku 27 ods. 1 a2)		Národný verejný (c)	Národný súkromný (d)			
PO2 „Zelenšia, nízkouhlíková Európa podporovaním čistej a spravodlivej energetickej transformácie, zelených a modrých investícií, obehového hospodárstva, prispôsobenia sa zmene klímy a prevencie a riadenia rizík“	Priorita 1 Zelenšia Európa	EFRR ⁽¹⁾	Spolu oprávnené náklady	44 500 000	41 589 700	2 910 300	11 125 000	9 025 000	2 100 000	55 625 000	80,0 %	-
PO4 „Sociálnejšia Európa – Sociálnejšia a inkluzívnejšia Európa realizujúca Európsky pilier sociálnych práv“	Priorita 2 Sociálnejšia a inkluzívnejšia Európa	EFRR	Celkové oprávnené náklady	70 000 000	65 422 000	4 578 000	17 500 000	15 200 000	2 300 000	87 500 000	80,0 %	-
ISO1 „Lepšie riadenie spolupráce“	Priorita 3 Lepšie riadenie programu Interreg	EFRR	Celkové oprávnené náklady	14 500 000	13 551 700	948 300	3 625 000	3 625 000	0	18 125 000	80,0 %	-
Spolu				129 000 000	120 563 400	8 436 600	32 250 000	27 850 000	4 400 000	161 250 000	80,0 %	-

(2) Interreg A, vonkajšia cezhraničná spolupráca

4. Akcie uskutočnené na zapojenie príslušných programových partnerov do prípravy programu Interreg a úloha týchto programových partnerov pri vykonávaní, monitorovaní a hodnotení

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. g)

Partneri a ich úlohy pri príprave programu

V súlade so zásadou viacúrovňového riadenia bolo zapojenie partnerov ústredným prvkom počas celého vývoja programu. Proces tvorby programu koordinuje programový výbor (PC) zložený z príslušných ministerstiev a organizácií na regionálnej, krajskej a miestnej úrovni z Maďarska a Slovenskej republiky.

Z Maďarska k nim patria:

Ministerstvo zahraničných vecí a obchodu, Ministerstvo financií, Ministerstvo pre inovácie a technológiu², Széchenyi Program Office Nonprofit LLC, Rábsko-mošonsko-šopronská župa, Komárňansko-ostrihomská župa, Peštianska župa, Novohradská župa, Hevešská župa, Boršodsko-abovsko-zemplínska župa, Sabolčsko-satmársko-berežská župa.

Zo Slovenskej republiky k zapojeným inštitúciám patria:

Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky (v súlade s uznesením vlády Slovenskej republiky č. 355/2020 zo dňa 4. júna 2020 a Dohodou o prechode práv a povinností, úloha vnútroštátneho orgánu Slovenskej republiky pre program Slovensko-Maďarskej spolupráce Interreg V-A prešla od 1. októbra 2020 z Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej Republiky na Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej Republiky), Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, Bratislavský samosprávny kraj, Trnavský samosprávny kraj, Nitriansky samosprávny kraj, Banskobystrický samosprávny kraj a Košický samosprávny kraj.

Do procesu tvorby programu boli zapojené aj spoločný sekretariát a riadiaci orgán, ako aj vnútroštátny orgán programu spolupráce Interreg V-A Slovensko-Maďarsko.

Proces tvorby programu zahŕňal aj poradcov, ktorí ponúkli hodnotné vstupy do procesu tvorby programu.

Z Maďarska bol poradnou inštitúciou sekretariát stratégie pre podunajskú oblasť, zatiaľ čo zo Slovenskej republiky bolo poradnou inštitúciou Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky ako centrálny koordinačný orgán v Slovenskej republike.

Kľúčové čiastkové ciele procesu tvorby programu boli schôdze programového výboru za účasti členov programového výboru, pozorovatelia a experti, ktorí vypracovali územnú analýzu, expertný tím zostavujúci kapitolu 2 programového dokumentu, ako aj experti na strategické environmentálne hodnotenie (experti SEA). Úlohou programového výboru – okrem riadenia a strategickej koordinácie procesu plánovania – bolo prediskutovať a schváliť hlavné čiastkové ciele a výstupy procesu tvorby programu (územná analýza, strategické environmentálne hodnotenie (SEA), pracovné dokumenty súvisiace so stratégiou a obsahom návrhu programu Interreg).

Referent EK zodpovedný za program bol zapojený do procesu a bol informovaný o stave a úspechoch tvorby programu prostredníctvom písomnej komunikácie a účasti na stretnutiach programového výboru.

Okrem toho boli od začiatku procesu prípravy programu priamo a aktívne zapojení relevantní aktéri z programovej oblasti na participatívnom princípe v súlade s ustanoveniami kódexu správania a na základe cenného príspevku programového výboru a spoločného sekretariátu programu spolupráce Interreg VA Slovensko-Maďarsko (na základe ich miestnych znalostí a skúseností s programom 2014 – 2020).

² nahradilo sa Kanceláriou predsedu vlády od 1. januára 2021

Účasť založená na kódexe správania sa uskutočnila prostredníctvom série workshopov, rozhovorov a verejných online konzultácií s cieľom nadviazať s nimi aktívny dialóg (napr. identifikácia miestnych výziev a rozvojové potreby, konkrétne opatrenia a nápady projektu, existujúci a potenciálni žiadatelia a siete spolupráce atď.). Workshopy boli zorganizované za účelom zapojenia zainteresovaných strán do procesu tvorby programu.

Proces tvorby programu sa začal v júni 2019, iniciovalo ho Ministerstvo zahraničných vecí a obchodu Maďarska ako Riadiaci orgán programu spolupráce Interreg V-A Slovensko-Maďarsko, ktorý inicioval prípravu územnej analýzy pohraničného regiónu. To bolo vykonané ako prvý krok s použitím dôkazmi podložených informácií popisujúcich územné procesy v rámci programového regiónu.

Bol zostavený online prieskum s cieľom získať informácie od miestnych zainteresovaných strán o ich tematických preferenciách, potenciálnych nápadoch na projekty a o ich názore na nástroje, ktoré možno použiť v rámci programu. Dotazník bol zaslaný širokému zoznamu zainteresovaných strán; na jednej strane ich spoločný sekretariát šírila prostredníctvom zoznamu adresátov žiadateľov; na druhej strane bol zostavený zoznam relevantných zainteresovaných strán zahŕňajúci všetky obce na hranici, ako aj súvisiace inštitúcie (napríklad univerzity, nemocnice, EZÚS atď.). Tieto výsledky boli analyzované (spolu prišlo 296 respondentov, z toho 184 v maďarskom jazyku a 112 v slovenskom jazyku).

S cieľom identifikovať potenciálne tematické oblasti budúceho programu, ako aj spoznať preferencie regionálnych zainteresovaných strán pri využívaní inovatívnych nástrojov, sa na oboch stranách hranice zorganizovali územné workshopy.

Na spresnenie vybraných tematických oblastí sa so zapojením sektorových profesionálov a expertov uskutočnili tematické workshopy (na tému správa dedičstva, hospodársky rozvoj a sociálne výzvy). Vzhľadom na pandémiu COVID a zavedené obmedzenia sa na Slovensku nemohli konať osobné tematické workshopy, preto bola spustená séria online workshopov pre profesionálov z programovej oblasti. Celkovo sa uskutočnilo šesť online tematických workshopov, tri v maďarskom jazyku a tri v slovenskom jazyku.

Ako online prieskum, tak aj územné a sektorové workshopy vyústili do územnej analýzy, ktorá potom slúžila ako pevný základ pre ďalšiu prácu na výbere cieľov politik a formovaní dokumentu programu. Čo sa týka výberu priorít a špecifických cieľov, uskutočnili sa ďalšie hĺbkové rozhovory na základe vopred definovaných dotazníkov s odborníkmi nominovanými príslušnými ministerstvami a členmi programového výboru.

Verejnosť bola informovaná o procese tvorby programu na viacerých miestach; hlavne na webových stránkach predchádzajúceho programu a kanále sociálnych médií programu spolupráce Interreg V-A Slovensko-Maďarsko.

Partneri a ich úlohy pri vykonávaní, monitorovaní a hodnotení programu

V súlade s príslušnými nariadeniami EK budú do prípravy a vykonávania programu zapojení príslušní partneri z oboch zúčastnených krajín, vrátane ich účasti v monitorovacom výbore.

Partnerské krajiny majú v úmysle zabezpečiť úzku spoluprácu medzi partnermi v oboch zúčastnených krajinách a so súkromným a ostatnými sektormi. Zloženie monitorovacieho výboru dohodnú partnerské krajiny nasledovne:

1. príslušné orgány;
2. subjekty spoločne zriadené v celej programovej oblasti alebo pokrývajúce jej časť, vrátane EZÚS;
3. zástupcovia programových partnerov uvedených v nariadení o spoločných ustanoveniach:

Nastavenie bude zabezpečené nomináciou partnerských krajín a úloha všetkých partnerov bude špecifikovaná v rokovacom poriadku.

5. Prístup k informovaniu o programe Interreg a jeho zviditeľňovaniu (ciele, cieľové skupiny, komunikačné kanály vrátane prípadného dosahu v sociálnych médiách, plánovaný rozpočet a príslušné ukazovatele pre monitorovanie a hodnotenie)

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. h)

Komunikačné činnosti programu majú dva hlavné ciele. Tieto činnosti podporujú úspešnú realizáciu programu na každej úrovni účasti. Naším druhým cieľom je zapojiť občanov do pozitívnejšieho prístupu k Európskej únii tým, že ukážeme pozitívny vplyv a pridanú hodnotu intervencie Únie prostredníctvom kapitalizácie výsledkov, skúseností a know-how.

Ciele

1. Podpora úspešnej realizácie programu primeranými, včasnými a presnými komunikačnými opatreniami
 - včasným informovaním potenciálnych prijímateľov o možnostiach financovania;
 - poskytovaním informácií prijímateľom o tom, ako úspešne realizovať svoje projekty;
 - poskytovaním podpory prijímateľom pri komunikácii ich projektov;
 - poskytovaním relevantných a včasných informácií osobám s rozhodovacou právomocou v rámci programu.
2. Zabezpečenie efektívnej a transparentnej komunikácie medzi rôznymi orgánmi vykonávajúcimi program a s (potenciálnymi) prijímateľmi
 - budovaním efektívnej komunikačnej štruktúry medzi orgánmi vykonávajúcimi program s cieľom zabezpečiť plynulý tok informácií;
 - vytváraním jasných, priamočiarych a zrozumiteľných usmernení a dokumentov.
3. Zapojenie občanov do pozitívnejšieho prístupu k Európskej únii
 - informovaním širokej verejnosti o aktivitách a výsledkoch programu rôznymi kanálmi s využitím atraktívnych posolstiev;
 - využitím výsledkov predchádzajúcich operačných programov medzi Maďarskom a Slovenskom, ako aj výsledkov iných programov (Stratégia EÚ pre podunajskú oblasť (EUSDR), Dunajský nadnárodný program (DTP)).

Ukazovatele

- Cieľ 1) – Počet odborných podujatí
(informačné dni, semináre, školenia, workshopy, konzultácie, zasadnutia monitorovacieho výboru).
- Cieľ 2) – Úroveň spokojnosti založená na spätnej väzbe z podujatí z relevantných otázok.
- Cieľ 3) – Počet účastníkov na propagačných podujatiach a počet dosahov sociálnych médií.

Cieľové skupiny

Vybrané cieľové skupiny sa zameriavajú najmä na programovú oblasť, maďarsko-slovenské pohraničie. Aktérmi sú osoby s rozhodovacou právomocou na niekoľkých úrovniach (programové orgány, ministerstvá a agentúry), potenciálni a koneční prijímatelia (obce, verejné orgány, vzdelávacie inštitúcie, MSP, mimovládne organizácie, združenia a nadácie atď.), ako aj médiá/tlačové organizácie, ktoré majú širší dosah na širokú verejnosť, hlavne na obyvateľstvo maďarsko-slovenského pohraničia. Organizácie súvisiace s EÚ sa vyberajú aj s cieľom rozšíriť možný dosah výsledkov programu.

Komunikačné kanály

Program bude využívať rôzne komunikačné kanály s využitím flexibility kedy a ktorý z nich použiť, aby oslovil čo najvyšší počet ľudí z príslušnej cieľovej skupiny. Posolstvá budú tiež prispôsobené príslušnému kanálu a cieľovej skupine podľa cieľa komunikačnej aktivity. Hlavnými kanálmi sú webová stránka, platformy sociálnych médií (v Maďarsku a na Slovensku sú najčastejšie používané Facebook a LinkedIn), branding, verejné podujatia, online a/alebo tlačené publikácie, audiovizuálne produkcie a vzťahy s médiami. Spoločný sekretariát programu je k dispozícii na konzultácie všetkým účastníkom a zainteresovaným stranám. Tieto konzultácie po telefóne, v kancelárii, online alebo na mieste posilňujú otvorenú komunikáciu, budujú dôveru a prispievajú k efektívnej a úspešnej implementácii programu.

Horizontálne princípy

Všetky aktivity musia rešpektovať nasledujúce horizontálne princípy:

Transparentná prevádzka

Rozhodnutia monitorovacieho/programového výboru, výročné správy, zhrnutia, informácie o financovaných projektoch sa zverejňujú na webovej stránke programu;

Rovnaké príležitosti pre všetkých

Väčšina informácií o činnosti a výsledkoch programu je k dispozícii na webovej stránke programu. Sú dostupné vo vysoko kontrastnej verzii pre slabozrakých. Pri organizovaní podujatí program uprednostňuje lokality, ktoré spĺňajú štandardy technickej dostupnosti pre osoby so zníženou pohyblivosťou. Členovia spoločného sekretariátu sú k dispozícii, aby pomohli hosťom so zdravotným postihnutím aj prostredníctvom osobných konzultácií;

Udržateľné využívanie zdrojov

Program bude uplatňovať ekologický prístup pri vykonávaní svojich komunikačných aktivít (vrátane propagačných materiálov, organizácie podujatí, tlače atď.);

Správne finančné riadenie

Pri výbere vhodnej komunikačnej aktivity a kanála, ktorý sa má použiť, sa bude sledovať efektívnosť nákladov s ohľadom na cieľ, ktorý sa má dosiahnuť.

Orientačný rozpočet základných komunikačných aktivít a aktivít zviditeľňovania

V každom ročnom rozpočte technickej pomoci (TP) bude vyhradený dostatočný rozpočet, ktorý bude predstavovať minimálne 0,3 % celkového rozpočtu Programu. Komunikácia obsahuje nasledovné typy aktivít:

- Reklamy s výzvami na predloženie návrhov (štátna a krajská úroveň)
- Organizácia informačných dní, tematických dní a fór na vyhľadávanie partnerov
- Organizácia workshopov pre prijímateľov
- Organizácia otváracej a záverečnej konferencie
- Materiály a podujatia propagujúce komunikáciu
- Webový dizajn, vývoj a údržba webových stránok a iné digitálne kanály/nástroje.
- Služby a aplikácie grafického dizajnu

6. Údaje o podpore malých projektov vrátane malých projektov v rámci fondov malých projektov

Odkaz: článok 17 ods. 3 písm. i), článok 24

Program Interreg VI-A Maďarsko-Slovensko ponúka priamu podporu prostredníctvom fondu malých projektov v súlade s článkom 25 nariadenia Interreg.

Malé projekty v rámci programov medzi Slovenskom a Maďarskom

Od roku 1999 boli prvé cezhraničné programy medzi Maďarskom a Slovenskom, projekty malého rozsahu, jednými z najpopulárnejších typov projektov medzi prijímateľmi na oboch stranách hranice. Zatiaľ čo pri prvých programoch Phare bola finančná kapacita programu rozsahovo obmedzená na poskytovanie podpory malým projektom, možnosť mať projekty malého rozsahu zostala vo všetkých doterajších programoch, čo otvorilo dvere pre menších, nových aktérov najmä s máľkými projektmi, aby sa zapojili do cezhraničnej spolupráce.

Zatiaľ čo v programovom období 2007 – 2013 boli projekty malého rozsahu financované aj v rôznych typoch opatrení, počas plánovacieho procesu na roky 2014 – 2020 rozhovory s expertmi a workshopy ohniskových skupín počas prvej fázy vypracovania programu preukázali veľký záujem zúčastňovať sa na cezhraničných rozvojových aktivitách zo strany malých organizácií občianskej spoločnosti, ktoré však z dôvodu ich obmedzenej organizačnej kapacity a skúseností alebo malého rozpočtu ich projektov nie sú oprávnené na podporu prostredníctvom iných, tematicky zameraných priorít programu.

Tento záujem potvrdili aj regionálne orgány a výsledky kohéznej analýzy prihraničného regiónu. Jedným z možných spôsobov, ako umožniť malým komunitám, mimovládny organizáciám zapojiť sa do programu, bolo zavedenie fondu malých projektov do programu.

Fond malých projektov v rokoch 2014 – 2020

V programovom období 2014 – 2020 fond malých projektov vytvára vhodné podmienky na realizáciu hodnotných projektov s nižšími rozpočtami a praktickejšim nastavením projektov.

FMP je nástroj v rámci programu spolupráce pre organizácie na realizáciu projektov s malým celkovým rozpočtom. Minimálna výška grantu na projekt FMP je 5 000 € a maximálna 50 000 €. FMP je riadený prostredníctvom dvoch zastrešujúcich projektov realizovaných príslušnými EZÚS; jeden vo východnej a jeden v západnej časti programovej oblasti.

Účel a cieľ fondu malých projektov v rokoch 2021 – 2027

Pokračovanie fondu malých projektov vo východnej a západnej časti programovej oblasti s väčším zameraním na medzil'udské akcie umožní menším inštitúciám a organizáciám, ktoré už boli prijímateľmi nášho programu, aby sa doň opäť zapojili, ale umožní aj začlenenie úplne nových aktérov do programu a ďalšie zvýšenie rôznorodosti ľudí a organizácií zapojených do cezhraničnej spolupráce medzi Maďarskom a Slovenskom.

Hoci sa dostupné finančné prostriedky na roky 2021 – 2027 v porovnaní s predchádzajúcim obdobím znížili, malé projekty môžu pomôcť zachovať dosah programu.

Malé projekty v rámci schémy FMP budú

- podporovať priamu spoluprácu medzi občanmi a inštitúciami,
- lákať nových prijímateľov do spolupráce,
- zakotvovať spoluprácu vo viacerých a bezprecedentných oblastiach,
- stavať spoluprácu na pevnejšie základy vďaka diverzifikácii,
- a zvyšovať viditeľnosť programu a tým aj Interregu v celom regióne.

Potenciálne cieľové skupiny

Široká škála projektov v rámci týchto priorít môže zahŕňať (okrem iného) aktivity, ktoré realizujú:

- Organizácie občianskej spoločnosti
- Neziskové organizácie
- Organizácie na ochranu životného prostredia a prírody
- Miestne samosprávy
- Regionálne organizácie a regionálne orgány verejnej moci a ich organizácie
- Profesionálne organizácie
- Vzdelávacie organizácie
- Výskumné organizácie
- Miestne mediálne organizácie
- Sociálna práca a služby sociálnej starostlivosti
- Odborné školy
- Organizácie správy destinácií cestovného ruchu alebo profesionálne organizácie cestovného ruchu
- Kultúrne inštitúcie/organizácie zaoberajúce sa kultúrou (napr. divadlá, kultúrne domy/kultúrne strediská, knižnice, múzeá, galérie, hudobné a umelecké školy a pod.)
- Organizácie cezhraničnej spolupráce a
- iné príslušné organizácie.

Vykonávacie ustanovenia

V porovnaní s vykonávacími ustanoveniami FMP v programovom období 2014 – 2020 budú v rokoch 2021 – 2027 vytvorené atraktívnejšie podmienky pre malé projekty, ako napr.

- Obmedzená dĺžka trvania projektu (orientačná dĺžka maximálne 18 mesiacov)
- Používanie jednoduchších postupov (napr. zjednodušený proces výberu, jednoduchšie postupy podávania správ a overovania atď.)
- Široké využívanie finančných nástrojov (možnosti zjednodušeného vykazovania nákladov atď.)
- Posun smerom k prístupu proporcionálneho riadenia, t. j. „zníženie“ vykonávacích ustanovení a administratívnych požiadaviek.
- Väčší dôraz sa kladie na ciele programu a hodnoty EÚ, ktoré sú propagované priamo miestnym obyvateľom.

7. Vykonávacie ustanovenia

7.1. Orgány zodpovedné za programy

Odkaz: článok 17 ods. 6 písm. a)

Tabuľka 9

Orgány zodpovedné za programy	Názov inštitúcie [255]	Kontakt [200]	E-mail [200]
Riadiaci orgán	Maďarsko		
Vnútroštátny orgán (pre prípadné programy so zúčastnenými tretími krajinami)	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky		
Orgán auditu	Generálne riaditeľstvo pre audit európskych fondov, Maďarsko	Dr. Balázs Dencső	balazs.dencso@eutaf.gov.hu
Zástupcovia skupiny audítorov (pre prípadné programy so zúčastnenými tretími krajinami)	Slovenská republika:		
Orgán, ktorému má Komisia vyplácať platby	Maďarská štátna pokladnica	Szabolcs Jakab	igazolohatosag@allamkincstar.gov.hu

7.2. Postup na zriadenie spoločného sekretariátu

Odkaz: článok 17 ods. 6 písm. b)

Počas tvorby programu sa členské štáty dohodli, že zriadia spoločný sekretariát pre nový program Interreg VI-A Maďarsko-Slovensko na roky 2021-27 na základe existujúceho spoločného sekretariátu programu spolupráce Slovensko-Maďarsko Interreg V-A. Podľa tohto rozhodnutia bude spoločný sekretariát zriadený v rámci Széchenyi Program Office Nonprofit LLC. (ďalej len SZPO).

Spoločný sekretariát bude funkčne nezávislý v rámci organizačných štruktúr SZPO; napriek tomu spoločnosť zabezpečí potrebnú podporu administratívnych služieb pre plynulú prevádzku, ako aj horizontálne služby pre úspešnú realizáciu programu (napr. koordinácia vývoja a prevádzky monitorovacieho systému programu, regulačná, právna, profesionálna, obstarávací, finančná a audítorská koordinácia podpora).

Spoločný sekretariát bude úzko spolupracovať s riadiacim orgánom v oblasti koordinácie a realizácie programu a bude poskytovať podporu vnútroštátnemu orgánu. Riadiaci orgán a spoločný sekretariát budú zriadené v systéme, ktorý na jednej strane najviac zabezpečí ich spoluprácu a na strane druhej ich nezávislosť. Spoločný sekretariát bude tiež pomáhať monitorovaciemu výboru (MV) pri plnení ich príslušných funkcií a úloh (okrem iného pri organizovaní schôdzí monitorovacieho výboru vrátane prípravy a doručovania dokumentov, asistencie pri procese rozhodovania, zaškoľovaní následných činností).

Okrem toho bude spoločný sekretariát poskytovať žiadateľom informácie o možnostiach financovania,

bude pomáhať pri procese hľadania partnerov a vývoji projektov, riadiť proces podávania žiadostí, podporovať proces posudzovania a výberu operácií a bude pomáhať prijímateľom pri realizácii ich operácií. Ďalej bude spoločný sekretariát pripravovať dokumenty na úrovni programu (napr. usmernenia pre žiadateľov a prijímateľov, správy, ktoré má riadiaci orgán predložiť Európskej komisii po schválení monitorovacím výborom), koordinovať hodnotenia vykonávané počas realizácie programu a bude vykonávať informačné a propagačné činnosti.

Počet a kvalifikácia personálu bude zodpovedať vyššie definovaným úlohám. Spoločný sekretariát bude mať zamestnancov s prihladením na programové partnerstvo. Pracovníci budú vybraní po dohode s členskými štátmi. O osobe vedúceho spoločného sekretariátu rozhodne výberová komisia zložená z jedného zástupcu každého členského štátu a zástupcu SZPO ako hostiteľskej inštitúcie. Členov spoločného sekretariátu vyberá výbor zložený z jedného zástupcu každého členského štátu, vedúceho spoločného sekretariátu a zástupcu SZPO ako hostiteľskej inštitúcie. Pracovníci spoločného sekretariátu budú zamestnaní v SZPO.

Spoločný sekretariát bude sídliť v Budapešti. Celú štruktúru a prácu spoločného sekretariátu bude koordinovať vedúci spoločného sekretariátu, priamo podporovaný manažermi programu. Komunikačné úlohy spoločného sekretariátu budú vykonávať jeden alebo dvaja z programových manažérov (programoví a komunikační manažéri). Spoločný sekretariát bude financovaný z technickej pomoci programu. Celú štruktúru a prácu spoločného sekretariátu bude koordinovať vedúci spoločného sekretariátu, priamo podporovaný zástupcom vedúceho spoločného sekretariátu, ktorý bude vymenovaný zo zamestnancov.

Spoločný sekretariát bude financovaný z technickej pomoci programu.

Podrobné pravidlá finančného riadenia programových orgánov členskými štátmi budú stanovené v memorande o porozumení.

7.3. Rozdelenie zodpovedností medzi zúčastnené členské štáty a v náležitom prípade tretie alebo partnerské krajiny a ZKÚ v prípade finančných opráv požadovaných riadiacim orgánom alebo Komisiou

Odkaz: článok 17 ods. 6 písm. c)

Každý členský štát je zodpovedný za predchádzanie nezrovnalostiam, ich zisťovanie a nápravu.

Bez toho, aby bola dotknutá zodpovednosť členského štátu za odhaľovanie a nápravu nezrovnalostí podľa článku 52 nariadenia (EÚ) 2021/1059, riadiaci orgán zabezpečí, že sa akákoľvek čiastka zaplatená v dôsledku nezrovnalosti – alebo keď je riadiaci orgán oprávnený odstúpiť od zmluvy o subvencii a požadovať úplné alebo čiastočné splatenie príspevku EÚ – vymáha od vedúceho prijímateľa. Prijímateľa vráti vedúcemu prijímateľovi všetky neoprávnene vyplatené sumy.

Ak sa vedúcemu prijímateľovi nepodarí zabezpečiť vrátenie od ostatných prijímateľov alebo ak sa riadiacemu orgánu nepodarí zabezpečiť vrátenie od vedúceho partnera, členský štát, na území ktorého sa príslušný partner nachádza, alebo v prípade EZÚS, je registrovaný, vráti riadiacemu orgánu všetky čiastky, ktoré boli tomuto partnerovi neoprávnene vyplatené.

Riadiaci orgán je zodpovedný za vrátenie vymožených súm do všeobecného rozpočtu Únie v súlade s rozdelením zodpovedností medzi členskými štátmi.

Po vymožení súm od vedúceho partnera/partnera/členského štátu riadiaci orgán vráti finančné prostriedky Únii.

V súlade s článkom 52 ods. 4 nariadenia (EÚ) 1059/2021, keď členský štát uhradí riadiacemu orgánu všetky partnerovi neoprávnene vyplatené čiastky, môže pokračovať alebo začať voči tomuto partnerovi postup vymáhania podľa svojich vnútroštátnych právnych predpisov. Členský štát nemá žiadnu ohlasovaciu povinnosť voči programovým orgánom, monitorovaciemu výboru alebo Európskej komisii, pokiaľ ide o

tieto vnútroštátne vymáhania.

V prípade, že členský štát nevrátil riadiacemu orgánu žiadne sumy neoprávnene vyplatené partnerovi, tieto sumy budú podliehať príkazu na vymáhanie vydaným Komisiou, ktorý sa podľa možnosti vykoná započítaním príslušnému členskému štátu v programe. Takéto vymáhanie nebude predstavovať finančnú opravu a nezníži podporu z EFRR ani žiadnych externých finančných nástrojov Únie do programu. Získaná suma predstavuje pripísané príjmy v súlade s článkom [21 ods. 3] nariadenia (EÚ, Euratom) [FR-Omnibus].

Pokiaľ ide o sumy, ktoré členský štát neuhradí riadiacemu orgánu, započítanie sa bude týkať následných platieb do toho istého programu Interreg. Riadiaci orgán potom vykoná zápočet voči tomuto členskému štátu v súlade s rozdelením zodpovednosti medzi zúčastnenými členskými štátmi stanovenom v programe Interreg v prípade finančných opráv uložených riadiacim orgánom alebo Komisiou.

Členské štáty súhlasia, že ani vedúci partner, ani riadiaci orgán programu nebudú povinní vymáhať neoprávnene vyplatenú čiastku, ktorá nepresiahne 250 EUR bez úrokov, ako príspevok z fondov EFRR na operáciu kumulatívne v účtovnom roku.

7.3.1. Pravidlá rozdelenia zodpovednosti

Členské štáty budú niest' zodpovednosť nasledovne:

- **Nezrovnalosti týkajúce sa vedúceho alebo jediného partnera alebo partnerov:**

Členské štáty nesú zodpovednosť za vrátenie neoprávnene vyplatené sumy, ako je to popísané v bode 7.3.1., pokiaľ sa nepreukáže, že jediný partner alebo partner(i) už previedli neoprávnenú sumu na vedúceho partnera. Členské štáty nesú zodpovednosť za možné finančné dôsledky nezrovnalostí spôsobených hlavným alebo jediným partnerom alebo partnermi nachádzajúcimi sa na ich území.

- **Nezrovnalosti spoločných riadiacich orgánov:**

V prípade nezrovnalostí, ktoré vyplývajú z opatrení a rozhodnutí prijatých riadiacim orgánom a/alebo spoločným sekretariátom, zodpovednosť voči Európskej komisii a monitorovaciemu výboru nesie členský štát v ktorom má sídlo riadiaci orgán.

- **Systémová nezrovnalosť – na vnútroštátnej úrovni:**

V prípade, že Európska komisia alebo orgán auditu zistí systémovú chybu, ktorá môže byť jasne spojená s členským štátom, príslušný členský štát nesie výlučnú zodpovednosť za vrátenie platby.

- **Systémová nezrovnalosť – na úrovni programu:**

V prípade systémovej nezrovnalosti alebo finančnej opravy na úrovni programu, ktorú nie je možné spojiť s členským štátom, zodpovednosť spoločne a rovnomerne nesú členské štáty.

- **Finančná oprava na úrovni programu:**

Ak finančnú opravu na úrovni programu stanoví Európska komisia, zodpovednosť určí riadiaci orgán a orgán auditu po konzultácii s vnútroštátnymi orgánmi. Za zaplatenie takejto opravy sú spravidla zodpovedné členské štáty. Členské štáty zaplatia podiel na oprave, ktorý je úmerný sumám, ktoré orgán identifikoval ako nesprávne potvrdené príslušným členským štátom.

Vyššie popísané zásady zodpovednosti sa vzťahujú aj na finančné opravy technickej pomoci (TP) vypočítané v súlade s článkom 27 nariadenia (EÚ) 1059/2021, keďže takéto opravy by boli priamym dôsledkom nezrovnalostí súvisiacich s projektom (či už systémových alebo nie). Riadiaci orgán bude členské štáty priebežne informovať o všetkých nezrovnalostiach a ich vplyve na TP.

Členské štáty podávajú správy o nezrovnalostiach v súlade s kritériami na určenie prípadov nahlasovaných

nezrovnalostí, údajmi, ktoré sa majú poskytnúť a formátom na podávanie správ stanovenými v nariadení (EÚ) 1060/2021. Nezrovnalosti nahlásia členské štáty, v ktorých platí výdavky vedúci partner alebo prijímateľ realizujúci projekt. Konkrétny postup v tejto súvislosti bude súčasťou opisu systému riadenia a kontroly programu, ktorý sa má zriadiť v súlade s článkom 69 ods. 12 nariadenia (EÚ) 1060/2021.

8. Použitie jednotkových nákladov, jednorazových platieb, paušálnych sadzieb a financovania, ktoré nie je spojené s nákladmi Odkaz: Články 94 a 95 nariadenia (EÚ) 2021/1060 (NSU)

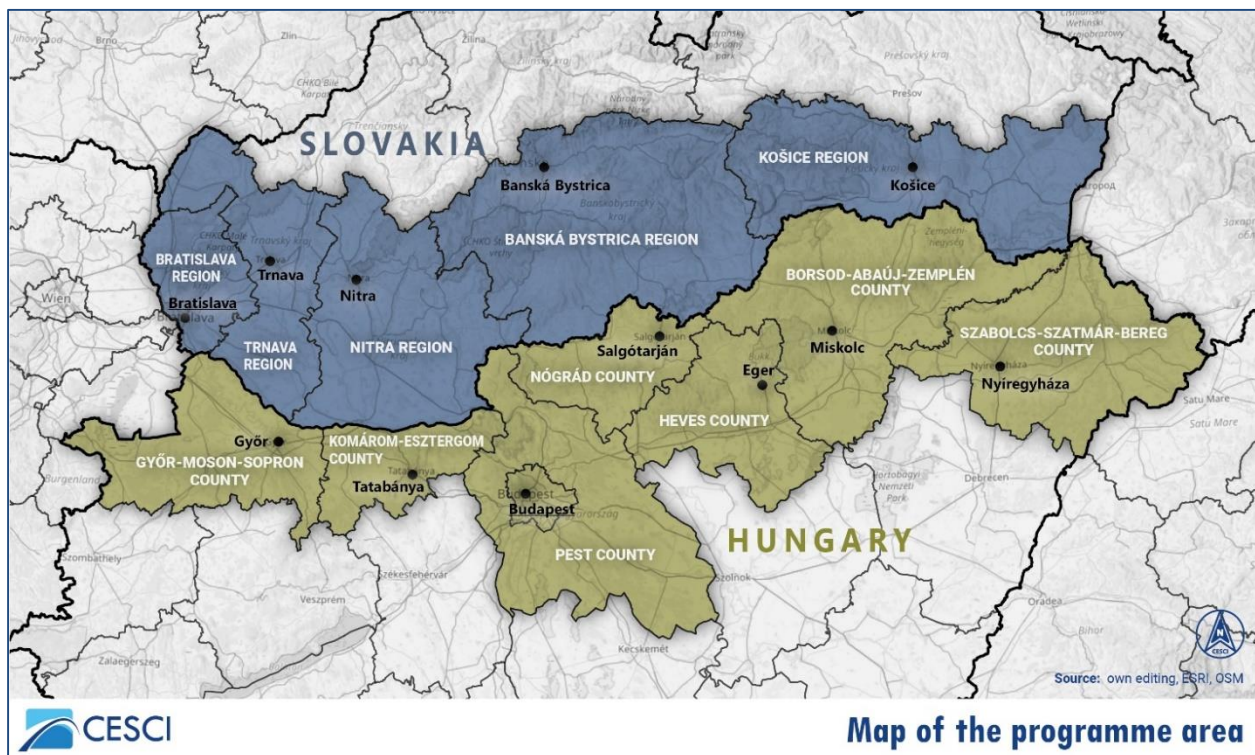
Tabuľka 10:

Použitie jednotkových nákladov, jednorazových platieb, paušálnych sadzieb a financovania, ktoré nie je spojené s nákladmi

Zamýšľané využitie článkov 94 a 95	ÁNO	NIE
V rámci programu sa bude od jeho prijatia využívať refundácia príspevku Únie na základe jednotkových nákladov, jednorazových platieb a paušálnych sadzieb v rámci priority podľa článku 94 nariadenia o spoločných ustanoveniach (ak áno, vyplňte dodatok 1)	☐	☒
V rámci programu sa bude od jeho prijatia využívať refundácia príspevku Únie na základe financovania, ktoré nie je spojené s nákladmi podľa článku 95 nariadenia o spoločných ustanoveniach (ak áno, vyplňte dodatok 2)	☐	☒

Mapa

Mapa programovej oblasti

Dodatok 3

Zoznam plánovaných operácií strategického významu s harmonogramom - článok 17 ods.

Projekt zameraný na odstránenie cezhraničných právnych a administratívnych prekážok

Prostredníctvom strategického projektu v rámci špecifického cieľa 1, Interreg program by chcel výrazne zlepšiť podmienky implementácie cezhraničných projektov. Silnejšia integrácia slovensko-maďarského pohraničia a zintenzívnenie cezhraničných interakcií (mobilita) si vyžaduje systematické sledovanie, analýzu a odstraňovanie právnych a administratívnych bariér.

Existujúce prekážky možno rozdeliť do štyroch kategórií:

A1 – Systematické prekážky, ktoré si vyžadujú zmeny v legislatíve

Tieto prekážky predstavujú vážne prekážky cezhraničnej mobility a integrácie, ktoré nemožno vyriešiť bez úpravy existujúcich právnych predpisov alebo bez podpísania bilaterálnej dohody o výnimkách.

Príklady:

- Cezhraničná mobilita sanitných vozidiel je zakázaná
- Cezhraničná integrácia zdravotníckych služieb je brzdená
- Miestne produkty sa nesmú predávať za hranice

A2 – Systematické prekážky riešiteľné v rámci existujúcich právnych predpisov

Tieto prekážky sa systematicky nachádzajú v pohraničnej oblasti, ale ich riešenia si nevyžadujú zmenu a doplnenie vnútroštátnych pravidiel.

Príklady:

- Cezhraničná integrácia služieb verejnej dopravy
- Nedostatok bilingvizmu
- Riadenie certifikácií bezpečnosti potravín nie je harmonizované

B1 – Ad-hoc prekážky vyžadujúce si právne úpravy

Prekážky zaradené do tejto skupiny sa v pohraničí systematicky nenachádzajú, sú generované špecifickými životnými situáciami, no ich riešenie si vyžaduje úpravu existujúcej legislatívy.

Príklady:

- Cezhraničná pastva si vyžaduje trvalé riešenia
- Rozdiely v uznávaní manželstiev
- Cezhraničný podiel zásobovania vodou, vykurovacieho systému, nakladania s tuhými a kvapalnými odpadmi nie je zrejmý
- Výhody zo zliav (napr. študentské preukazy) nie sú harmonizované

B2 - Ad-hoc prekážky riešiteľné v rámci existujúcich právnych predpisov

Tieto prekážky sa vyskytujú nepravidelne, na základe ad hoc životných situácií a nevyžadujú si úpravu existujúcich pravidiel.

Príklady:

- Slovenskí obyvatelia maďarských obcí v okolí Košíc sa nezapájajú do domáceho zberu odpadu;
- Uznatie slovenských EZÚS ako nezávislých právnych subjektov EÚ nie je v Maďarsku automatické;

- Postupy týkajúce sa sociálneho poistenia občanov, ktoré fungujú v oboch štátoch nie sú harmonizované;

Plánované aktivity

Poslanie projektu možno považovať za úspešné, ak sa identifikujú a čiastočne alebo úplne odstránia aspoň niektoré pretrvávajúce hraničné prekážky. Projekt vytvára stály mechanizmus identifikácie (monitorovania) a riadenia cezhraničných prekážok. Tento mechanizmus si vyžaduje:

- konzultácie so zainteresovanými stranami s ľuďmi žijúcimi na hraniciach;
- analýza právneho pozadia;
- poskytovanie informácií (prostredníctvom stálej asistenčnej služby) smerom k občanom žijúcim na hraniciach;
- vytvorenie a fungovanie skupín odborníkov zahŕňajúcich príslušné a kompetentné orgány, kde si odborníci môžu vymieňať názory a môžu iniciovať postupy na vnútroštátnej úrovni;
- vypracovanie súboru osvedčených postupov na základe európskych skúseností;
- iniciatívy na odstraňovanie bariér s podporou cezhraničného programu.

Projekt začína po schválení programového dokumentu Európskou komisiou a trvá do dátumu ukončenia programu.